

pen

... v tvoj objém.

Ciccolina je že odšla.

Takrat, 30. avgusta, bo krepko na odhodu poletje, prišel pa bo 77. Pen.

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
26. julija,
2001,
76. številka



BOMBA !!!



V Pomurju se lahko bio - oplodite!

Čeprav eden najpametnejših referendumov v zgodovini evropskih narodov ni uspel in država slovenska noče plačevati umetnih oploditev, z GIBINE sporočajo, da je panika odveč. Pri njih bojda stalno delujeta dva strokovnjaka (MATCHO I IN MATCHO II), ki ženskam pomagata na oba načina: oplojujeta biomedicinsko ali samo bio, odvisno od želja stranke. Pravijo, da je v PRLEKIJI veliko več kandidatk za drugo, bio-različico. Matcho I in Matcho II jo praviloma izvajata na prostem, v primeru slabega vremena (ali če ima stranka predsodke) pa na domu oplojevanke. foto: jog

IZZREBANEC NAGRADNEGA RAZPISA JE

Gospod Pišta!!!



Prejšnjič smo vas vprašali, kdo je na fotografiji. Prejeli smo celo množico (4 - štiri) pravih odgovorov. Žreb je hotel, da je nagrajenec napol anonimni gospod iz Dobrovnika, njegov odgovor pa objavljamo v celoti (in nelektoriranega).

Spoštovani PEN-ovci !

Oglašan se Van na nagradno - slikovno - vprašanje v PEN-u z dne 28.06. 2001.

Če je vprašanje resno postavljeno, potem to eta Varga Jožef za volanom in Kardinar Marjan, šupan Dobrovnika * žolnu motornega koleca * FANONIJA *

Če pa gre za sajebančijo, potem pa to eta :

Herr Josef Wahrgald Faldwabel za volanom ZUKDAPP-a in Herr Markus Kardinaris Oberleutnant, ki sedi v torpadu.

Sta v selu tajni misiji ob Burovniškem jezuru. Ogledala eta si teren za izgradnjo pristanišča za " NEVIDNE " podmornice.

Pa lep pozdrav iz Dobrovnika !

P.S. Dragi Pištek, ker je možakov z vašim imenom v Regiji kar nekaj in ne vemo, pri čem smo, vas najvljudnejše naprošamo: v namen prejema obljubljenega vam nagrade se oglasite (osebno ali samo tonsko) v redakciji Pentut!

Začetnica potisnila Josipa v kot! ABSURDI

TV-snemalec JOSIP - JOŽE HERMAN z Lendavske v MURSKI SOBOTI ima rad breg. Dos-

tikrat je na njem, včasih tudi v družbi najmlajše iz dinastije Herman, 6-letne hčerkice TANJE.

Pri svojem delu je dosleden in natančen, zato ne mara skrivljenih podob. Njegova kamera

beleži zgolj pravilno fokusirane slike. A ker se zarečenega kruha največ poje, se je vrlemu Jožetu zgodilo, da ga je presenetila fotografska začetnica (sicer pomembna sodelavka Pentut) - ma-ko. Škljocnila ga je v kritičnem času, ko je imela v aparatu svoj prvi film. Roke so se ji tresle, pred očmi se ji je meglilo od treme in nastalo je to, kar vidite: Hermana malo manjka, trave pa je toliko več. Čestitamo k prvencu!

foto: -ma-ko



Zakoj pa je na sliki nej SAMO trava?



SLAVKO: Ali ne bi bilo dobro gradiva iz osnovnošolskega podjetništva posredovati tudi umnim managerjem?

TEA: Ideja ni slaba, premisliti moram le še, za kakšno obliko prisilo se bom odločila!

zabar

Peking slavi, Dobrovnik žaluje



Tekma za prireditelja olimpijskih iger leta 2008 je bila neizprosna. Med kandidati je bil v prvem krogu ob mnogih vele mestih tudi prekmurski DOBROVNIK, ki bi igre pripravil tudi s pomočjo satelitov - Murske Sobote in Lendave.

Pod vodstvom domačega turističnega društva in ob sodelovanju gasilskega podmladka ter mičnih kuharic so se na kandidaturu dolgo in temeljito pripravljali.

Tradicionalne »perece« so članom MOK-a (Mednarodni olimpijski komite) ponudili še vroče. A kljub temu, da so sivolasi gospodje kot bi mignil snedli vse perece in jih zadovoljno poplakovali s pivom, so se odločili za kitajski Peking. Pentute še raziskujejo, s čim so Kitajci prepričali. frbo



Kaj pa ti piskaš?

Bila je prireditev. In na njej prominenca. Prvič v osebi prvega ZLSD-jevca Boruta Pahorja (desno nad šopkom) in drugič v personi poleg njega sedečega župana Kuzme Jožefa Škaliča. Pentutam nista izdala, kako pomembno mesto v njunem bivanju zasedajo ubrani toni, a po fotografiji sodeč sta oba ljubitelja milih zvokov. Pevka ju je očitno očarala, sama pa nista segla po mikrofonu. foto: ovša

Lokalna (samo)uprava

RAZKRIŠKI ŽUPAN IVANUŠIČ SE ZABAVA ...



... SVETOJURIJSKI ŽUPAN MIHALIČ PA DELA!



foto: zabar

Irma B. in Ivan G. 10 let pozneje



SLAVJA

Minuli junijski dnevi so bili za marsikoga priložnost, da se je spomnil dogodkov pred desetimi leti, ko se je Slovenija osamosvajala. Mnogi trdijo, da je šlo v dobršni meri za medijsko vojno.

Tudi zato je direktorica in Pentutarka IRMA BENKO (na fotografiji z očali in v direktorski uniformi) poklicala na vojaški bograč vse, ki so bili pred desetimi leti zraven (ali še bodo). Prišli so, jedli in se pomenkovali. Ob vojnih spominih pa je na fešti praznoval življenjski jubilej (ni obletnica poroke, op.p.), ob že omenjeni gostiteljici, tudi dolgoletni dopisnik DELA iz Pomurja IVAN GERENČER (na fotografiji v objemu nekdanjega direktorja Panonije in podjetnika EMILA ZELKA).

foto: ryva



RAZMIŠLJANJE

RADA VUKOTIČ

Turistično ponudbo po definiciji sestavljajo vsi proizvodi in storitve, ki jih kupujejo oziroma po katerih povprašujejo turisti. Ali še širše: turistični proizvod je celotna izkušnja, ki jo turist odnese s seboj domov s potovanjem. Turistična ponudba z vidika proizvajalca oziroma skupine proizvajalcev ali prodajalcev pa pomeni zainteresiranost za enoten tržni nastop, poenotenje turistične ponudbe ...

In sedaj poglejmo, kaj se dogaja s temi splošnimi definicijami v našem lepem Pomurju. Napisanih je bilo kar nekaj elaboratov o razvoju turizma v Pomurju (verjetno so le-ti obtičali v predalih posameznikov), ustanovljenih je bilo več organizacij, društev, turistično-informativnih pisarn in celo (v določenih občinah) lokalnih turističnih organizacij, katerih naloga (vsaj napisana) naj bi bila izdelava kvalitetne in pestre turistične ponudbe Pomurja, nudenje turističnih informacij in navsezadnje trženje turistične ponudbe. Kajti kakovosten bo le tisti turizem, ki bo ekonomsko uspešen in hkrati prizanesljiv do naravnega okolja in prebivalcev. Subjektov, ki se s tem v Pomurju ukvarjajo, je vsekakor preveč, vendar tistega, ki bi povezoval in skrbel za oblikovanje celostne turistične dejavnosti, pospeševal razvoj manjkajočih storitev in usmerjal razvoj celotne turistične dejavnosti na podlagi povpraševanja in razvojnih možnosti v Pomurju, žal še vedno ni.

Če želimo postati turistična pokrajina, bomo morali najprej prevzgojiti prebivalstvo. Začeti pa je treba pri najmlajših in menim, da v tovrstno izobraževanje spada poleg učenja tujih jezikov tudi spoznavanje domačega kraja, seznanjanje s pravili o lepem obnašanju na cesti, pri miz i... Še vedno za večino prebivalcev te pokrajine pomeni turizem le preživljanje dopusta, nikakor pa se ne zavedajo, da bi lahko aktivno sodelovali v turistični ponudbi. Zato menim, da je potrebno razvijati odnos prebivalcev do turizma in s tem bi seveda prepričali nepotrebne napetosti ali ravnodušnost

ponudba Pomurja



do obiskovalcev te naše pokrajine.

Res pa je sicer, da se je v tej naši pokrajini razvil in se še dalje skoraj izključno razvija samo zdraviliški turizem in zaradi tega sama ponudba hotelov za zdaj ne daje dovolj možnosti lokalnemu prebivalstvu, da ponudijo kaj svojega. Vsekakor naj zdravilišča ostanejo s svojo dokaj razvito infrastrukturo nosilci razvoja, ampak v povezavi z ostalimi turističnimi ponudbami, saj njihova ponudba ni dovolj raznolika, predvsem pa je premalo prilagojena individualnim gostom. Zavedati se moramo, da je vse več zahtev po izvirnem in neobičajnem preživljanju prostega časa, npr. (navajam možnosti za našo regijo): lov, pohodništvo, kolesarjenje, kmečki turizem, arheološke ture, vinske ceste, mlini, razne obrti ... In v Pomurju še vedno nimamo izdelane tako imenovane specializirane ponudbe. Nadalje obstajajo pri nas območja, na katerih v preteklosti ni bilo veliko posegov v prostor, npr. določeni deli ob reki Muri, in so ohranila veliko naravno energijsko stabilnost, danes pa bi jih lahko uspešno tržili kot vizualno privlačne površine predvsem pa kot območja za sprostitve.

Za kvalitetno izvedbo vseh teh programov vsekakor potrebujemo primerno vodniško službo. Sedaj oziroma že kar tri leta nam Zakon o pospeševanju turizma omogoča uvedbo izobraževanja turističnih vodnikov na lokalnem nivoju, pa vendar tudi tukaj spimo.

Že vrsto let se Pomurje predstavlja z istim, precej nekvalitetnim propagandnim materialom (sicer zelo redki in s pomanjkljivimi podatki), kar priča, da pomurski turizem ne prilagaja svoje ponudbe željam in zahtevam trga (ni pestre izletniške ponudbe, tematskih programov, specializirane ponudbe ...).

In če potegnem rdečo nit nad svojim razmišljanjem o razvoju turizma v pokrajini ob Muri ob tolikih danostih, ki jih ima ta pokrajina - naravne znamenitosti, sakralni objekti, bogata kulinarika in nenazadnje gostoljubni in odprti ljudje - spoznavam, da enostavno ni pravega človeka, ki bi znal združiti vse te dejavnike in pripeljati Pomurje pred ljudi, ki ga iščejo.

Življenje na obali je iz Bretancev naredilo najboljše francoske mornarje; poleg tega ima pokrajina v zgodovini prav poseben prostor, saj so prebivalci potomci Keltov oziroma Galcev. Tudi Anne je Bretanka.

»Kljub temu da živiva že nekaj let skupaj, je bila poroka nekaj posebnega«

Pravzaprav je minilo šele nekaj dni od njune poroke, ko smo sedeli v prijetnem okolju vinogradov v Andrejcih, kjer živita William in Anne, potem ko sta se odločila, da bosta za nekaj časa zapustila Francijo in se preselila v domovino Williamovih staršev. »Kljub temu da živiva že nekaj let skupaj, je bila poroka nekaj posebnega. Najino življenje se s tem, da sva si tudi uradno zaobljubila večno zvestobo, ni spremenilo, kljub temu pa naju je dejanje napolnilo z nečim novim, prav posebnim, ki v najinem srcu vzbuja še več topline in ljubezni,« je povedal William.

Poroka v dveh jezikih

Uradni del poroke so opravili v poročni dvorani soboškega gradu, v dveh jezikih, v francoščini in slovenščini. Drugi neuradni del pa je minil kar na njunem domu v Andrejcih, kamor sta povabila svoje sorodnike in prijatelje. Pravzaprav bi bil marsikateri Pomurec presenečen, kako dobro sta William in Anne Cigan poskrbela za svoje goste, še bolj pa bi bil začuden, da se poročno slavje ni začelo z govejo juho, nadaljevalo s kuhano govedino, »restanim« krompirjem, »pohanim mesom«, jabolčnimi zavitki ter se končalo s kisljo juho, temveč so bili prisotni deležni prave francoske kuhinje, ki je tokrat temeljila na morskih jedeh. William in Anne sta namreč ob pomoči Anninih staršev, ki so prišli iz Francije, jedi pripravila sama.

Francosko vino

Seveda ne smemo poudariti, da je William poskrbel tudi, da se je na mizi ob slovenskem znašlo pravo francosko vino. »Slovinci ste dobri vinogradniki, imate tudi nekatera dobra vina, kljub temu pa velikokrat ne znate pravilno kletariti, zato vsa vina, polnjena v steklenici, niso takšna, kot bi morala biti,« je razložil William. Anne pa je pri zgodbi z vinom povedala anekdoto, ki je povezana z njunimi prvimi dnevi in s prvimi nakupi v pomurskih trgovinah. »Bila sem namreč prepričana, da Slovenci pijete samo radensko. Ko sva z Williamom šla po nakupih, sem videla, da ljudje dajejo v nakupovalne vozičke samo plastenke z mineralno vodo, vina pa skoraj nobenega. Prav sram me je bilo pred njimi, ko sva včasih z možem v vozičku imela steklenico buteljke. Toda to je trajalo samo toliko časa, dokler nisem ugotovila, da ljudje ne kupujejo vina v trgovini, ker ima skoraj vsak vino doma, v lastnem sodu, če pa tega nima, pa kupi od soseda od vinogradnika,« je dejala Anne. Oba pa sta se strinjala, da v primerjavi s

Francosi Slovenci nimamo tako razvite kulture uživanja vina. William je pri tem menil: »Medtem ko v Franciji pijemo naenkrat malo in dobro, se nekateri v vaših krajih nalivajo z litri slabega vina. Glavno je, da gostilničar zasluži, ljudi pa potem ves dan boli glava zaradi slabe kakovosti žlahtne kapljice.«

Pravnik in ekonomist

William pozna tako slovensko kot francosko kulturo življenja. Oba starša sta namreč Slovenca, ki sta končala študij medicine v Ljubljani, nato pa odšla v Francijo, kjer so bili takrat boljši pogoji za življenje in delo. William govori tekočo slovenščino, Anne se našega jezika šele uči, toda tiste besede, ki jih je že osvojila, ji gredo tekoče z jezika.

Večji del življenja v Franciji je William preživel v mestu Lille, kjer je študiral, zdaj pa se lahko uspešno ponaša tako z nazivom pravnik kot ekonomista. Lille je center francoske industrije tekstila, kulturnega življenja, ima dve univerzi in je upravno središče francoskega departmaja Nord.

Rob Francije

Annina pokrajina je Bretanija (v francoščini Bretagne), ki leži čisto na severozahodu Francije. V vlažni oceanski klimi rastejo gozdovi, poleg tega pa je posejana s pašniki. Morje pomeni Bretancem več kakor trdna tla. Življenje na obali je iz njih naredilo najboljše francoske mornarje, poleg tega ima pokrajina v zgodovini prav poseben prostor, saj so prebivalci potomci Keltov oziroma Galcev. »In prav zato imajo v jeziku nekatere prav posebne izraze, ki nikakor niso francoski,« je dejal William.



Večji del življenja v Franciji je William preživel v mestu Lille, kjer je študiral, zdaj pa se lahko uspešno ponaša tako z nazivom pravnik kot ekonomista. Lille je staro francosko mesto, center francoske industrije tekstila, kulturnega življenja; ima dve univerzi in je upravno središče francoskega departmaja Nord.

William in Anne Cigan sta zaenkrat zamenjala Francijo za Slovenijo

Oči in možgani

Razen s francoščino in slovenščino pa se William med svojim delom sooča še z drugimi jeziki vzhodne in srednje Evrope. Je namreč zastopnik enega od francoskih kozmetičnih proizvajalcev, zato velikokrat potuje po Češkem, Poljskem, Madžarskem in še bi lahko naštevali. »Pomurje je odlična izhodišča točka, ki vodi po najkrajši poti do vseh pomembnih evropskih središč. Do Dunaja je skoraj tako daleč kot do Budimpešte ali do Ljubljane,« je dejal William te nadaljeval: »V Sloveniji imate zelo slabo infrastrukturo, predvsem so slabe cestne povezave. Tudi to je botrovalo, da sva se preselila v Prekmurje, čeprav sva najprej v Sloveniji živela v Kanalu pri Novi Gorici. Toda, ko sem se odpravil na pot, sem najprej potreboval



Čeprav ima William veliko dela, z Anno najdeta čas tudi za počitek in sprostitve. Sicer je okoli hiše vedno veliko dela, toda tudi sedeti pod brajdami je prijetno.

nekaž ur, da sem prišel do Ljubljane, nato pa me je čakala še naporna pot iz slovenske prestolnice Ljubljane na primer do Madžarske. Poleg tega, vi Slovenci, pravite, da ima Slovenija na zemljevidu podobo kokoši. In če se malo pošalim, prej sem živel nedaleč v stran od njenega trebuha. Zdaj živim tam, kjer ima kokoš oči in možgane.»

Delavni ljudje

O naši državi William in Anne pravita, da je lepa, da smo Slovenci dobri ljudje, predvsem pa delavni. Kljub temu pa se še učimo, saj je naša država mlada. »Premalo izkoriščate znanja drugih držav in narodov, ki so na primer že v Evropski uniji. In to na vseh področjih, tako kmetijskem kot političnem,« je dejal William. Dogajanja v Sloveniji redno spremlja, zaradi svojega dela se večkrat odpravi na sestanek na Gospodarsko zbornico v Ljubljani, z Anne sta včasih obiskovala tudi vse kulturne prireditve, ki jih je pripravljala francoski kulturni center v Ljubljani Charles Nodier in še sedaj se odpravita v prestolnico, če je kakšna pomembna prireditve. Zanimivo pa je to, da doma nimata televizorja. »Zanalašč,« odgovori William: »Odločila sva se, da bova veliko več brala. Zato tudi iz Francije dobivava časopise in knjige. Časopisi pišejo tudi o Sloveniji in potem primerjava zgodbe s tistimi v slovenskih časnikih, tako da sva seznanjena vsaj z dvema pogledoma na isti dogodek.« Tudi radio je doma vedno prižgan. Čeprav ima William veliko dela, z Anno najdeta čas tudi za počitek in sprostitve. Sicer je okoli hiše vedno veliko dela, toda tudi sedeti pod brajdami je prijetno. Poleg tega morata skrbeti tudi za svojega psa, ki ga imate od nedavnega. Psu pa je ime Pes.

Ne obžalujeta

Na vprašanje, ali jima je bilo žal, ker sta se preselila v Slovenijo, je William odgovoril, da tega ne obžalujeta. Tu sta dobila nove prijatelje, zdaj so na obisku Annini starši, razumeta se tudi s sosedi v Andrejcih. Prav tako pa sta prepričana, da lahko Sloveniji veliko pomagata, če že z drugim ne, s svojimi evropskimi pogledi na življenje na sončni strani Alp.

Dejan Fujs

Pogovori na morju

Čas dopustov je, potovanj z enega konca sveta na drugi, iz domačih krajev v tujino – na lepše. Cilji so morje, jezera, hladna voda, senca, pivo, ples in srečanja. Ob morju so znova obudili najrazličnejše festivale, prireditve in športna tekmovanja. Mnogi so se vrnili v kraje, kjer so še lani ali v bližnji preteklosti našli svoja mala počitniška zadovoljstva, svoje gostitelje-domačine, gosto senco in domače vino, na žaru pripravljene ribe in košaro dalmatinskih fig.

Letos sem bil že na morju in se vrnil. Bil sem v Pulju na filmskem festivalu in bilo je dolgočasno, ker filmi (hrvaški) niso bili tokrat nič posebnega, razen z izjemo filma »Sami«. Tokrat so pripravili prvi mednarodni filmski festival ter zbrali filme iz različnih žepov, z različnih festivalov, takšne z nagradami in razvpitimi komercialnimi uspehi, pa tudi takšne majhne, nacionalne filmske izdelke, kakršen je bil slovenski film Barabe.

Poleg hrvaških filmskih delavcev so prišle tokrat tudi nekatere filmske zvezde, ki so se uveljavile prav v puljski gladiatorski in filmski areni ter od razpada Jugoslavije do danes menjale ne samo svoje nazore, marveč tudi poklice, dejavnost. Tako je prišel iz Beograda nekoč popularni filmski igralec Ljubiša Samardić in v areni predstavil svoj film »Nataša« (mlada igralca v tem filmu je dobila celo zlato areno za naj-

Tako se je zgodilo, da se na festivalu v Pulju nista srečala nekoči dva arenska zmagovalca, Ljubiša Samardić – Smoki in Boris Dvornik. Slednji je dobil v Pulju Vjesnikovo nagrado za življenjsko delo; tokrat je bila to njegova sedemindvajseta filmska nagrada. V Pulj je prišel s svojo soprogo, nastanil se je v hotelu Histria in ko sem ga vprašal, če se je že srečal s Smokijem, je odgovoril, da bi bilo lepo, če bi ga Smoki obiskal, če bi prišel k njemu, v hotel, da poklepeta, kajti če je že prišel v Hrvaško in pred tem v Beogradu plačal vizum za vstop v Borisovo deželo, bi lahko naredil tudi teh nekaj korakov iz enega hotela do drugega. »Sicer pa,« je dodal Boris, »Smoki najbrž nima časa, ker se podnevi in ponoči kopa v morju, deset let ni bil v Pulju, na Zlatih stenah, v areni...«

Boris Dvornik je bil od vseh treh filmskih idolov edini, in ostal je tudi gledališki igralec.



Poljski igralec Daniel Olbrychski kaže, kako bi rad poletel in pri tem razširil svoje roke kot krila.

boljšo žensko vlogo) ter se pod film podpisal kot režiser. Arena je bila radovedna in meščani ter turisti so jo skoraj napolnili in Smoki je rekel, da se zahvaljuje gledalcem s pripombo: »Hvala, ker se niste spremenili.« Njegov stavek je doživel različne komentare in pripombe. Res je, puljska publika se ni spremenila, spremenili so se gostje. Torej tudi popularni Smoki. Nekoč so ga na ramenih nosili iz arene. Bil je ljubljenec takratne jugoslovanske publike in mornarjev, ker je v glavnem igral v filmih, ki so nastajali v različnih jugoslovanskih republikah in je bil v njih skoraj vedno šarmantni partizan. Bil je kulturni jugoslovanski igralec, ki je delal družbo Bati Živojinoviću in Borisu Dvorniku. To je bila igralška trojka, ki je zmagovala, prinašala nagrade in polnila kinodvorane. Eden je bil ideološko čist, drugi je bil duhovit, tretji je bil Hrvat. Tako so različni režiserji snemali filme, v katerih je omenjena trojka širila »jugoslovansko bratstvo«. Filmi se niso gledali samo v Pulju in v Srbiji, marveč tudi na Hrvaškem (zaradi Dvornika), ki je pred letom 1990 imela največ kinematografov (Res je, v teh partizanskih filmih so nastopali tudi slovenski igralci, vendar v glavnem kot nemški oficirji, kolaboranti, bolničarke in epizodisti z nesrečnimi usodami, kajti glavni junaki v jugoslovanskih filmih v glavnem niso smeli umreti ...).

Trenutno celo piše svojo prvo dramo o nekem splitskem originalu, ki ga je poznalo po duhovitosti celo mesto. In med pripovedovanjem njegovih, pa tudi svojih doživetij in anekdot, me je držal za roko, kajti strašno davno, pred skoraj štiridesetimi leti sem v Pulju naredil z njim pogovor za radio in Mladino. Od takrat sva se videvala, vedno v nekem duhovitem, zaguganem vinskem čolnu, kjer sva od političnih pogovorov dobila sivo bibavičnost ...

Tretji gost, ki je prišel v Pulj, je bil Daniel Olbrychski, poljski filmski in gledališki igralec svetovnega slovesa. Tudi z njim se nisem videl več kot deset let. Pred mnogimi leti sva sedela na isti klopi v Gdansk, na prvem kongresu Solidarnosti. Kasneje sem bil na premieri enega od njegovih filmov v Varšavi. Bila je zima in Daniel se je na svečano premiero pripeljal pred kino s sanmi, s poljsko trojko. Na glavi je imel rusko kučmo in dragocen, topel kožuh do tal, da mu je zakrival hetmanske škornje. Poljakinje so vzdihovale za njim, on pa se je po premieri naglo vrnil v Pariz, kjer je nastopal v gledališču in v filmih poljskih emigrantov pa tudi francoskih režiserjev.

Pripovedoval nam je, da je bil pred dnevi v Beogradu, kjer je imel retrospektivo svojih filmov. Pet dni je posedal po kavarnah in šele tam je izvedel, da je lani v nesreči umrla igralca Ena Begović, s katero



Igralec Boris Dvornik v družbi z režiserjem Krstom Papićem in piscem teksta.

je pred dvajsetimi leti igral v filmu »Padec Italije« režiserja Lordana Zafranovića. To ga je globoko pretreslo. Drugače pa je trdil, da je najpomembnejše, da se v Pulju nista spremenila ne sonce ne morje. Odpeljali smo ga v Peščen zaliv, v eno najboljših gostiln v Istri, pa najbrž tudi v Dalmaciji, v Valsabionu, na ribe, pečene v oklepu iz soli. Za kosilom se je sprostil, kajti lahko je govoril poljsko; hvalil je toplino ljudi, njihovo prijaznost in dobronamernost. Nekoč sem bil užaljen, da dejal, da ste imeli boljše avtomobile, a zdaj smo vas mi, Poljaki, že dohтели.

Daniel Olbrychski je bil in ostal igralec režiserja Andrzeja Wajde. Igral je v njegovih dvanajstih filmih, z njim je dosegel priljubljenost doma in mednarodno reputacijo v tujini. Wajda mu je vsa ta leta omogočil mednarodni ugled,



Največji kip angela je postavljen na Angleškem. Širina kril je 54 metrov ...

naučil ga je spoštovati vsakršno umetniško izpoved, razžaril je v njem igrajski talent, iz njega je naredil intelektualca. Daniel je nekoč hodil iz Varšave v Pariz in nazaj; v Parizu je imel kruh in posel, v Varšavi ponos in domovino. Danes se vrača v Francijo kot njen prijatelj in ne kot njen državljani, čeprav ima tudi francoski potni list. Danes sem stoodstotni Poljak in tako kot vas tukaj, tako tudi mene doma moti kup stvari, je dejal. Najbolj sem jezen zaradi cest. Ne razumem, da prejšnji politični sistem ni naredil niti enega samega kilometra avtomobilske ceste. Tako si želimo v Evropo, pa nismo naredili niti ene ceste proti Evropi.

Potem smo jedli ribo in Daniel je bil navdušen. Ostal bi z nami, vendar se je moral nujno vrniti. V hišo v bližini Varšave so mu prejšnjo noč vlomili in moral je čim prej priti domov in pregledati, kaj so mu ukradli, kaj vse manjka v hiši. Tako je bilo naše kosilo obenem tudi poslovilna večerja. Mimogrede sem ga vprašal, kako se vrača. Dejaj, da z letalom in takoj pripomnil, kako se še danes boji vožnje z letali. »V letalu se počutim,« je začel razglabljal, »kot da sem še vedno v Sovjetski zvezi; ničesar ni odvisno od mene, vendar ne morem izstopiti! Tako vam ne ostane drugega, kot da se napijete in letite dalje.« In razširil je roki in pokazal, kako letijo ljudje, storkije. In potem smo se

spomnili skupnih prijateljev. Med njimi sta bila znani gruzijski pesnik Bulat Okudžava in prav tako gruzijski režiser Sergej Paradžanov. Prvi je stalno prihajal v Varšavo, imel v njej uspešne koncerte, tiskal je knjige, izdajal plošče. Ob neki priložnosti ga je Daniel vprašal, zakaj tako pogosto rine v Varšavo, ko pa je tudi pri njih standard slab, nikakršen. Pa mu je pesnik odgovoril: Vsi mi smo tukaj kot v koncentracijskem taborišču, vsi delimo isto usodo, a zdi se mi, da je poljska baraka v tem taborišču vseeno najbolj vesela. Bil je to v davnih sedemdesetih letih. Nekoč sem prišel v Kijev na obisk k Sergeju Paradžanovu, je nadaljeval Daniel. Bil je to genialen človek, ne samo režiser in slikar, marveč tudi animator človeškega veselja. Sprejel me je v svojem skromnem stanovanju,



Branko Šomen

Velika TRIPENKETA

Znanim Pomurcem smo tokrat zastavili naslednja poletna pénovska vprašanja:

1. Komu ne smete pozabiti poslati razglednice z dopusta in kaj bo na njej napisano?
2. Na srečelovu ste zadeli osla in tri koze. Ker jih sami ne morete namestiti, jih morate nekemu podariti. Komu in zakaj?
3. Katera je za vas naj... pijača poletja?

JOŽE BRUNEC

v. d. upokojeneca, M. Sobota

1. Organom – organom oblasti! Dragi organi, tisti, ki ste meni, penzionistu, namenili dodatek za rekreacijo, se vam z dopusta na morju zahvaljujem, vam pošiljam tople pozdrave s slovensko-hrvaškega Piranskega zaliva. Tu si namakam noge, v mednarodnih vodah Yadrana torej. Medtem ko jem sendvič, ki sem si ga pripeljal s sabo od doma, pišem to razglednico in se moram še isti dan odpeljati domov, ker za prenočišče več ni dovolj ostalo od vašega dodatka za rekreacijo. Komaj bo še za cestnino na avtocesti, pa za dva deci piva med vožnjo. Hvala, da ste mi vsaj to omogočili od tistega denarja, ki sem ga med delovno dobo pridno plačeval. Lepo se imejte na vaših dopustih na Havajih, na Kanarskih otokih, na Safariju, na Rhodosu



2. Pri igrah na srečo nisem še nikoli nič zadel, tudi oslove sence ne. Če bi se pa to res zgodilo, bi osla poklonil živalskemu vrtu v Ljubljani, da bi bili tam v centru, vsi na kupu. Koze pa bi poklonil ministrstvu za šolstvo, da bi jih razporedili po mestnih šolah in mestnim otrokom prikazovali, da mleko ne izvira iz tetrapakov in da naziv koza ne pripada samo tečnim tršicam, ampak tudi nečemu prirodnemu.

3. Če smo že pri kozah, mrzlo kozje mleko.

JANEZ LOPERT

podjetnik, Turnišče

1. Vsem dobrim prijateljem z željo, da bi tudi oni tako uživali.

2. Poslal bi jih čez Muro, proti Sloveniji, pa naj se oni bodejo z njimi.

3. Torej voda na vse mogoče načine. Tiha in Zala z močnega izvira ali na kratko H₂O.



JOŽICA SEMLER

svetnica v radgonskem občinskem svetu, Apače

1. Običajno ne pošiljam razglednic z dopusta, saj se težje spravim k pisanju. Prijatelj in drugih bližnjih se spomnim kako drugače, najraje se z njimi srečam ali pa vsaj poklepam po telefonu in tako nadomestim tisto, kar bi napisala z dopusta.

2. Vsekakor bi se pri nas doma še našel prostor za tri koze in enega osla. Ne bi pa bilo slabo koze speči v domači krušni peči, povabiti prijatelje in sorodnike ter se tako poveseliti z njimi.

3. Najraje posegam po osvežilnih brezalkoholnih pijačah. Zelo pa bi bila vesela, če bi se lahko v teh poletnih dneh osvežila z vodo iz apaškega vodovoda.



MIHAELA GUMILAR

študentka trženja na FDV, Murska Sobota

1. Nikomur! Natipkam besedilo že doma: »Lep pozdrav s sončne obale, imam se lepo in ti pošiljam lepe pozdrave do naslednjega snidenja.« Naredim vsaj 20 kopij, jih prilagodim velikosti razglednice, na dopustu jih samo še nalepim in odpošljem. Edini napor je nakup razglednice in znamk, možgane pa lahko mirno pustim doma na paši. Je hitro in enostavno, pa še nikoli ni bil nihče užaljen.

2. Oslo bom podarila stricu v gornjo Avstrijo, kajti ugotovila sem, da osel obvlada avstrijsko narečje. I A Pomeni »ICH AUCH«. Usluga oslu torej, ker ga bodo razumeli.

Koze pa so se mi v en glas začele dreti »MEEEEEE, MEEEEEE ...« Jaz sem razumela, da hočejo »MEHR« (več) in sem jih odpeljala na kmetijo, kjer so imeli dovolj kozlov za vse tri. Ker pa se še vedno niso nehale dreti, sem jim še bolj prislubnila in po daljšem poslušanju ugotovila, da hočejo »MEER« (morje). Tako sem jih naložila v kombi in jih peljala na morje. Tam še dandanes iščem prjaznega lastnika. Komaj jih namestim na eni kmetiji, se spet začnejo dreti »MEEEEEE ...«

3. Naj... pijača poletja zame je sigurno FELOS. Nova pijača, ki ti daje vse.

Fantazijo – užitek, ki ti poteši žejo tako kot v najslajših sanjah.

Ekspresno – da te žeja ne muči predolgo.

Ledeno – da ti ohladi prevroče misli.

Osvežilno – da se ohlajene misli lahko spet ogrevajo.

Spontano – da se vzdržuje krogotok vroče-mrzlo čim hitreje in čim bolj nepričakovano, tako da pozabiš, da si pred tem sploh bil žejen!



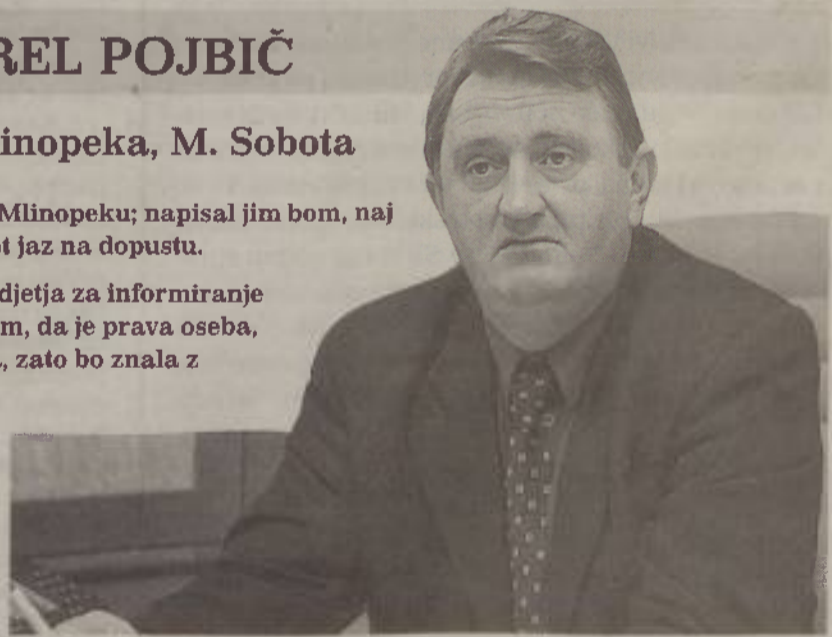
KAREL POJBIČ

direktor Mlinopeka, M. Sobota

1. Zaposlenim v Mlinopeku; napisal jim bom, naj se imajo »fajn« kot jaz na dopustu.

2. Direktorici Podjetja za informiranje Irmi Benko. Mislim, da je prava oseba, nežna in prijazna, zato bo znala z živalmi.

3. Ledeni čas z okusom gozdnih sadežev – gozd je pač mesto, kjer se v debeli senci zlahka ohladiš!



KAREL VRATARIČ

rejec drobnice, Puconci

1. V prvi vrsti dedkom in babicam, ki bodo segli v denarnice pred odhodom na dopust za dobro počutje vnučkov, nam pa zaželeli varno in hitro vrnitev. Na razglednici bo pisalo: »Imamo se fajn, saj vaši denarci služijo svojemu namenu!«

2. Dragoceno darilo bi podaril direktorju KG Rakičan, gospodu Mirku Horvatu. Darovane živali naj popasejo travo, ki raste pred praznimi govejimi hlevi. Mogoče bo to večji posel kot rediti živino v hlevih.

3. Za Prekmurce, ki bodo letovali v sosednji državi Hrvaški, bo najboljša naslednja kombinacija: vino iz goriških vinogradov čez dan, dalmatinsko vino zvečer in pivo z deitom za jutranje težave.



V lipljanskih krumplih je afrodisiak

Če ne verjamete, se ga najejte

Najlepsi, najdebelejši, najokusnejši in sploh naj... krompir zraste na lipljanskih poljih, na kar so domačini zelo zelo ponosni. In najdebelejši zrastejo najbolj noremu gospodarju, se radi pošalijo; gospodar, ki se mu to zgodi, pa se samo nasmiha. Izkupiček odebeljuje denarnico in vsak bi hotel krompirjevo letino zaključiti kot najbolj nori gospodar. V Lipi je bila do nedavna konkurenca velika, skoraj pri vsaki hiši so pridelovali krompir za trg. Dobro se je prodajal in v času Jugoslavije so bila leta, ko se je za kilogram dobilo marko. Zadruga z Bojnecem na čelu je izjemno dobro skrbela za pridelovalce in prodajo. Vse, kar je zraslo, so prodali – tudi gospodar Jože Verčec z Lipe 166, katerega kmetija že od nekdaj slovi po naj... krompirju. V čast nekdanjemu lipljanskemu zlatu, zdaj je namreč s prodajo krompirja križ, so se pred trinajstimi leti na pobudo Štefana Casarja odločili, da bodo vsako leto organizirali Krumplovo noč; in so jo tudi letos.



Afrodisiak – sredstvo, ki dražilno vpliva na spolne organe, spolno dražilo (po Slovarju slovenskega jezika, DZS 1994)



Jože Verčec in Ivan Sobočan v Lipi slovita kot dobra pridelovalca krompirja, tudi zdaj, ko so ta posel mnogi opustili in mehanizacija žalostno sameva po dvoriščih. Ivanu je ta hip mogoče malo lažje, ker je zaposlen in veliko na terenu, kjer mimogrede pade ideja in priložnost za prodajo. Obema pa se ob zdravem in debelem krompirju samo smeji ... Mogoče zato, ker je po njunem nesporno res, da ima krompir posebno moč. Učinkovit je pri moških in ženskah, le lipljanski mora biti ...

V soboto dopoldne, na dan *Krumplove noči*, smo pri Verčecvih v senci sedli za mizo, s katere je dišal sveže pečen krompir, zaseka in odlično vino gospodarja z Lendavskih goric; in ves pogovor se je vrtel okrog krompirja pa zadnjih priprav na večer. Od leve so prvi trije gostitelji – mama Marija, gospodinja Barica in gospodar Jože; v sredi je, najodgovornejša oseba noči, t. j. predsednik Nogometnega kluba Lipa Ivan Tkalec; s hčerko Polono v naročju je Jože Dominko, predsednik Krajevne skupnosti Lipa; na skrajni desni pa sta Franc Jerebic in Ivan Sobočan.

Verčecovi (pravijo jim Verčecovi) že nekaj tednov pobirajo krompir. Mlad ima boljše ceno, še najbolj se splača tisti najzgodnejši, ki zraste pod folijo. Letos so ga dobro prodali, zdaj ga gospodar Jože razvaža manjšim porabnikom, da bi čim manj tržnih viškov ostalo za jesen. Boji se, da zaradi ugodne letine takrat ne bo kupcev in da bo cena katastrofalno nizka. Na priklopi je krompir za kupca v Lendavi in za sponzorski prispevek za *Krumplovo noč*.



Irma Benko

V noči s sedmega na osmi julij so v Lipi častili krompir. Prišlo je okrog 1500 ljudi od blizu in daleč, verjetno zato, ker spoštujejo krompir, ker ga radi jedo in ker verjamejo, da ima lipljanski posebno moč. Domačini so se potrudili, da je ob dobri zabavi omamno dišalo po krompirjevih dobrotah. Ob pomfriju so posebej omamno vabili *langaši*. Kupčke testa zanj so oblikovale Ivanka, Darinka in Suzana. Čez šeststo so jih naredile. Cvrtje je bilo v oblasti Andreje, Bojane in Renate. Tudi recept za pripravo mase za 50 ljudi so nam zaupale. Potrebujete 5 kilogramov moke (pol ostre, pol gladke), 10 dag kvasa, 1 liter mleka, 2 in pol kilograma krompirja in zavitek sode bikarbone. Najprej pustimo kvas, da vzhaja, potem zamesimo srednje trdo testo in naredimo kupčke, da vzhajajo. Testo v kupčkih raztegnemo in ocvremo v vročem olju. Ocvrto namažemo s česnovno vodo.

Za obiskovalce je bilo vse po zmernih cenah. V kuharsko opravilo se je za to noč preoblekel tudi mizarški mojster Štefan Borovič. Čeprav so njegove klinbase dišale, so se to noč sline bolj cedile za krompirjevimi dobrotami ...



Nataša Juhnov

Ančka je z dišečimi *langaši* postregla tudi beltinskemu županu Jožetu Kavašu. Lipa spada v njegov fevd. Verjame, da je ponosen na njene pridelovalce krompirja in tudi, da bo znal prisluhiti njihovim trenutnim stiskam. Veliko dobre ga krompirja bi radi pridelali, le prodajo je nujno skupno organizirati. Vsak zase ne zmore.



In kakšna bi bila *Krumplova noč* v Lipi, če se ne bi obiskovalci pomerili tudi v spretnostih okrog krompirja. Spretnostne moške roke so tekmovalce v lupljenju in odlično jim je šlo od rok, čeprav tega doma večina nikoli ne počne. V Lipi že zdaj napovedujejo, da bo prihodnje leto na *Krumplovi noči* še več zanimivega dogajanja, krompirjevih specialitet in drugih spremljajočih dogodkov ... Štirinajsta *Krumplova noč* zagotovo bo!

Trojica obsojena na smrt z obešanjem

Sodna zmotna I

V Benediškem gozdu na območju Drvanje v Slovenskih goricah je 8. septembra leta 1920 naletela neka deklica (med nabiranjem gob) na truplo na grozovit način umorjenega mlajšega neznanca. V Mariboru je sledil dolgotrajen in zmoten sodni proces.

Je bil neznanec prekupčevalec?

Čas umora je bil kmalu po prvi svetovni vojni. Ob novo nastali meji takrat oblikovane Jugoslavije so se klatili tihotapci, prekupčevalci ... Poznejše domneve so bile, da je bil neznanec verjetno prekupčevalec, ki je imel pri sebi vabljivo vsoto denarja. Obdukcija je ugotovila, da je tujec podlegel zaradi udarcev s topim predmetom in smrtonosnimi zbodljaji z nožem v vrat. Umorjen naj bi bil iz koristoljubja. Domačini so o najdbi najprej obvestili za to območje pristojno orožniško postajo pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Sledila je obdukcija in dolgotrajne poizvedbe. In truplo so pokopali na benediškem pokopališču.



Benedikt v Slovenskih goricah. V ozadju posnetka vodi cesta v bližnjo Drvanjo in zadaj je viden gozd, kjer je bilo leta 1920 najdeno neznančevo truplo.

Zalostna usoda družine italijanskega priseljence

Na podlagi izjav prič je sodišče sklepalo, da je bil neznanec umorjen v kleti domačije Markuzzi v Drvanji. Po zločinu naj bi storilci naložili truplo na kmečki voz in ga odpeljali na kraj najdbe.

Kdo so bili Markuzzi? Oče Angelo Markuzzi se je priselil v Drvanjo pred kakimi 150 leti iz okolice Vidma v Italiji. Tu si je kupil skromno domačijo. Poročil se je in družina je začela izdelovati opeko. To je bil v tistem času zelo donosen posel. Ukvarjali so se tudi s prekupčevanjem in blago so prodajali tudi na mariborskem trgu. Pri njih so se shajali neznanec. Angelo je imel hčerko Terezijo in sinova Janeza ter Jožeta. Pri družini je opravljal različna kmečka dela in pomagal pri žganju opeke Mihael Zemljič iz bližnje Ihove.

Družina italijanskega priseljence je doživela prvo gorje že leta 1905. Komaj 17-letno hčerko Terezijo je zaradi nosečnosti umoril njen fant Mauko. Za zločin je bil kaznovan z 18 leti zapora. Kazen mu je bila spremenjena v težko ječo in je odslužil kazen v 12 letih.

Obsojeni na smrt z obešanjem

Za umor neznanca so bili leta 1920 osumljeni Janez in Jože Markuzzi ter Mihael Zemljič. Sokriva naj bi bila tudi žena Ivana Markuzzija. Porota jih je spoznala za krive. Obsojeni so bili zaradi zločina, storjenega iz koristoljubja na smrt z obešanjem. Ivana Markuzzi je bila obsojena na 3 leta zapora.

Zanimivo je, da sta bila brata Markuzzi leta 1920 po prvem priporu zaradi pomanjkanja dokazov izpuščena na svobodo. Obsojeni so krivdo zanikali in zahtevali obnovitev procesa. S pomočjo obrambe jim je uspelo, da so se izognili takojšnji smrti z obešanjem.

Kmalu je bilo slutiti, da je šlo v tem procesu za zmotna dejstva, krivo pricanje. Prisotna naj bi bila

zavist, težnja po maščevanju. Obremenilne priče so bile Liza Kovačič, Peter Geček, Peter Tomažič in drugi. Izkazalo se je, da je bila Liza Kovačič dolžna Markuzzijem precej denarja. Markuzziji so svoj upravičen zahtevek uveljavljali celo s tožbo.

Peter Geček je pričal, da je usodne noči videl, kako so osumljeni nalagali na Markuzzijevem dvorišču truplo in od tam naj bi ga odpeljali v gozd.

Proces obnovili šest let pozneje

Leta 1926 so sodni postopek obnovili. Ugotovili so, da je bila preiskava leta 1920 napačna. Dvakrat so v mesečnih nočeh uprizorili Gečkovo verzijo nalaganja trupla na voz. Geček je spet trdil, da vidi, kako na voz nalagajo truplo, vendar so nalagali vrečo zrnja. Dobil so ga na laži. Komisija je sklepala, da njegovo pričanje ni verodostojno.

Priča Liza Kovačič si je izposodila pratiko iz leta 1920. Na njeni podlagi je gradila svoje trditve. A se je usodno zmotila v datumih. Orožniki in sodniki ji niso več verjeli. Leta 1926 je napotila na mariborsko sodnijo krošnjarja Blaža Čiriča in dosegla obnovo procesa.

Kljub temu da niso obsojeni ničesar priznali, je bilo sojenje tokrat sklenjeno s sklepom, da se kazni smrt z obešanjem spremeni na dosmrtno ječo. Torej je sum za storjen zločin vendarle ostal.

Upanje za nesrečnike je bil odvetnik dr. Komavli. Zavzeto je začel zbirati olajševalno gradivo. In posebej se je poglobil v izjave, po njegovem mnenju, in po mnenju mnogih drugih, lažnih prič.

Mihaela Zemljiča zapustila prva žena

Obsojeni Mihael Zemljič je bil invalid prve svetovne vojne. Po prvi obsodbi ga je zapustila prva žena, prodala posestvo in šest njunih otrok razdala drugim ljudem. Napotila se je za delom v Francijo, nato v Nemčijo in Avstralijo. Po nekaj letih se je vrnila v Avstrijo ter se tam poročila ...

Zemljič in brata Markuzzi so v zaporu čakali na pomoč sposobnega odvetnika.

Prihodnjic: Sodni proces devet let pozneje

Obiskali smo muzej v Kobaridu o prvi svetovni vojni – V uniformah Avstro-Ogrske so umirali tudi naši fantje in možje

Ivan Jerič iz Dokležovja (1891–1975), častni kanonik, Maistrov borec ..., je v spominih, ki jih je naslovil *Moji spomini*, opisal tudi svojo neprosto voljno udeležbo v prvi svetovni vojni. Bil je telegrafist in bil je eden redkih, ki so preživeli soško fronto.

»Enajsta soška ofenziva. /.../ Ves junij in julij smo slišali na italijanski strani močne eksplozije pod zemljo. Italijani so pripravljali prestopne čez globeli, po katerih je od Sv. Lucije naprej drvela Soča. Sklepali smo, da pripravljajo enajsto ofenzivo. - 14. avgusta (1917) smo bili ravno pri kosilu v sobi, kjer je bila instalirana telefonska centrala, kar prituli ena največjih italijanskih granat v vodnjak pred hišo. Grozna eksplozija, hiša se je v temeljih stresla. Šipe zletele vse vkup. Zakličem: „Fantje, ofenziva. V kaverno!“ - Široka njiva je šela samo štiri hiše. Na koncu vasi se je v bregu nahajala globoka naravna votlina,



kakor nalašč za varno zaklonišče /.../ Tudi ostali prebivalci so pribežali sem, razen ene žene, ki je pred dvema dnevoma imela težek porod. Hitro smo skočili štirje vojaki ponjo in jo prinesli v votlino. /.../ Italijani so potem sipali granate na Široko njivo. Telefonske žice vse raztrgane. Od vasi so po nekaj urah ostale le ruševine, od dreves treske in ožgana zemlja. - Zvečer sem šel z dvema vojakoma preko hriba v Bizjake in poveljstvu javil, kaj se je zgodilo ... Naslednji dan se je začel peklenški ples enajste soške ofenzive. Italijani so uporabljali vse vrste orožja. Najhujše je bilo topništvo. Bobneči ogenj za uničenje vsega na določenem kraju. Zapiralni ogenj, s katerim so zaprli vse dohodne točke k edinicam v strelskih jarkih, da vojakom niso mogli dostavljati ne hrane ne vode in ne streliva. /.../ Z enim od vojakov sva šla doli. Kot star in izkušen vojak sem vedel, da s topovi nikdar dvakrat ne ustrelijo na isto mesto, da so torej granatni lijaki vsaj za nekaj časa varno zaklonišče. Tako sva skakala iz lijaka v lijak in prodrli skozi zapiralni ogenj. Po votlinah sva našla nekaj apatičnih in obupanih oficirjev, v granatnih lijakih še nekaj vojakov, drugo pa je bilo vse ranjeno in mrtvo. Med vojaki in častniki ni bilo nobene povezave. V mraku sva se vrnila in to sem poročal poveljstvu. Naslednjo noč se je brigadno poveljstvo umaknilo za osem kilometrov v ozadje. Prihajale so sveže čete nove brigade, ki je nadomestila našo /.../«

Diplomatska prizadevanja so se izjalovila

»Prva svetovna vojna, ki se je začela leta 1914, je bila edini izhod iz velikih političnih, ekonomskih in etičnih nasprotij, nakopičenih med evropskimi državami v začetku 20. stoletja. Narodi so živeli v ozračju negotovosti, in ko je 28. julija 1914. leta Avstro-Ogrska napovedala vojno Srbiji, so se sprožili svetovni spopad in vojaške operacije po dolgih frontah, značilnih za prvo svetovno vojno. Odpovedala so vsa diplomatska prizadevanja,



Eden izmed obsojenih je bil Mihael Zemljič iz Ihove. Leta 1926 mu je mariborsko sodišče omililo kazni smrt z obešanjem na dosmrtno ječo.

Največji vojaški spopad na slovenskih tleh



usodo ljudi in vojakov so štiri leta oblikovale le vojaške operacije in orožje.

Ko je 24. maja 1915. leta italijanski kralj Viktor Emauel III. napovedal vojno avstro-ogrskega cesarju Francu Jožefu, je prva svetovna vojna trajala že leto dni. Evropskim bojiščem se je pridružila nova, 600 kilometrov dolga fronta. Začela se je na prelazu Stelvio, na avstrijsko-italijansko-švicarski tromeji, zajela je Tirolsko in Karnijo, od koder se je povzpela na Rombon, se spustila v dolino Soče in ob njej do Jadranskega morja. Modrino Soče, obogateno z zelenjem gozdov ob bregovih in odsevom kraškega kamna v daljavi, sta skalila rjavina orožja in kri.

Avstro-Ogrska je izdala ukaz o utrditvi obrambe na meji z Italijo, predvsem v Zgornjem Posočju, v Brdih in na Krasu. Pokrajine so spremenili pod poveljstvom generala Borojeviča v železo in beton in jih preluknjali s strelskimi jarki in kavernami (vojakovo prebivališče). To črto naj bi podrli Italijani pod poveljstvom generala Cadorne. S prvo soški bitko se je začela pozicijska vojna, kjer ni prihajalo do velikih prodorov in osvojitvev, ampak do vojne vkopanih armad. Prva svetovna vojna je tako vključila v svoj krog nekaj milijonov vojakov in civilnega prebivalstva, ki je na obeh straneh frontne črte okusilo begunstvo. Boji ob Soči so bili najhujši; tako so jih poimenovali soška fronta, je med drugim zapisala Nataša Nemeč v vodniku po Kobaridskem muzeju, ki so ga odprli 1990. leta, posvečen pa je dogajanjem med prvo svetovno vojno. Muzejska zbirka sicer še posebno natančno predstavlja sklepne operacije na soški fronti - dvanajsto bitko od 24. oktobra do 9. novembra 1917, ko sta v Zgornjem Posočju zbrali Italija in Avstro-Ogrska več kot 600.000 vojakov (!), ki so v nekaj dneh obrnili celo stran zgodovine človeštva. Spopad označujejo te-le značilnosti: a) največja gorska bitka v vojaški zgodovini; b) prva uspešna bliskovita vojaška operacija - blitzkrieg v zgodovini vojskovanja; c) najuspešnejša prebojna operacija v prvi svetovni vojni; d) največji vojaški spopad na slovenskih tleh.

Fronta se je za leto dni ustavila na reki Piavi in konec oktobra 1918. leta je Italija zbrala dovolj moči, da je porazila avstro-ogr-

sko vojsko, ki je sama razpadla, ohromljena od državnostvornih zahtev njenih številnih narodov, ki so pozneje oblikovali svoje države, denimo Jugoslavijo.

Evropski muzej za leto 1993 - nagrada Sveta Evrope

Od začetka prve svetovne vojne oziroma njenega konca pa do danes je poteklo 87 oziroma 83 let. Torej skoraj stoletje, toda za njeno zgodovino je še vedno veliko zanimanje. Najbrž tudi zaradi že omenjenih presežnikov: naj... Dokaz za to je tudi Kobaridski muzej. O njem je na voljo pisno in slikovno gradivo, najbolje pa je seveda, če si ga ogledate, kot sva to storila podpisana vestnikovca. Skozi muzejske zbirke naju je vodil kustos Željko Cimprič. Zbirka je postavljena v dvanajstih prostorih. Vhodna avla predstavlja prvo svetovno vojno, udeležene države in usodo vojakov, pripadnikov številnih narodov (Slovenci, Italijani, Furlani, Avstrijci, Nemci, Hrvatje, Muslimani, Madžari, Čehi, Slovaki, Poljaki, Ukrajinci, Romuni, Židje, Rusini in kot vojni ujetniki tudi Rusi). Kobaridske sobe so zgodovinski pregled Kobarida in okolice od najstarejših časov do danes. V sobi z reliefom krnskega pogorja, simbola nečloveškega trpljenja, podoživljamo bojevanje vojakov v visokogorskem svetu. V črni sobi fotografije mrtvih in pohabljenih vojakov opominjajo prihodnje rodove. V sobi zaledja spoznavamo opremo vojakov in življenje v kratkih predahih med ofenzivami ter begunstvo civilnega prebivalstva. Vstopili smo tudi v ozko kaverno, kjer piše vojak pismo svojemu očetu. Iz njegovih besed (magnetofonski posnetek) razberemo stiske in čustveni svet mladeniča na fronti... Multivizijska soba s pomočjo slike in besede v 22 minutah predstavi dvanajsto soško bitko in tako zaokroži vedenje o največjem spopadu v gorskem svetu v vsej človeški zgodovini.

Kobaridski muzej je znan ne le doma, ampak tudi na tujem. Dr. Branko Marušič je zapisal: »Kobaridski muzej ni muzej vojne, pač pa človeka in njegove stiske. Ni muzej zmage in slave, osvojenih in poteptanih zastav, zavojevanja in maščevalnosti, revanšizma in nacionalnega ponosa. V ospredju je človek, tisti, ki glasno ali pri sebi, zase ali za sotrpine, v različnih jezikih sveta nenehno govori: »Prekleta vojna!« V kratki kletvi so zajete temeljna izpoved Kobaridskega muzeja, njegova uspešnost ter pravica in potreba, da se razvija.« Kobaridski muzej, ki je odprt vsak dan, je prejel 1992. leta Valvazorjevo nagrado, 1993. leta pa so ga razglasili za evropski muzej za leto 1993 in mu podelili nagrado Sveta Evrope.

Štefan Sobočan



V začetku letošnjega leta je hrvaški veleposlanik v Sloveniji Celestin Sardelić obiskal Prekmurje. Vendar je bil namen njegovega obiska zasebne narave. Obiskal je rojstni kraj svoje mame Ilonke, in sicer Suhi vrh. Veleposlanikove korenine torej segajo v Prekmurje, natančneje na vinorodne griče nad Tešanovci Suhim Vrhom. Na žalost rojstne hiše ni več, a domačini še vedno pravijo cesti, ob kateri je stala, Harijeva cesta. Za Prekmurce pravi, da so skupaj z Medžimurci najbolj delavni in prijazni ljudje v tem delu Evrope in je ponosen, da se v njegovih žilah pretaka prekmurska kri.

Hrvaški veleposlanik prekmurski rojak

Mladost je preživel v Blatu na Korčuli, od koder izvira tudi njegova družina. Ima otroka, hčerko in sina. Njegova soproga je univerzitetna profesorica.

kongresu tedanje ZKJ, s vojim javnim napadom na Slobodana Miloševića.

Na volitvah ni sodeloval. Od takrat

Da je Sardelić gurman, so krive njegove vezi z Jadranskim morjem. Najraje ima sredozemsko kuhinjo, rad pa poseže tudi po enostavnih in odličnih prekmurskih jedeh, sedaj v



redkih ljubljanskih gostiščih, ki mu jih je zaupala njegova prekmurska mama.

Iz Blata se je vrnil v Zagreb, kjer je na Filozofski fakulteti študiral filozofijo in sociologijo in leta 1979 tudi diplomiral. Politično je začel delovati kot član generacije 68, študentskega gibanja in kmalu postal somišljenik Zveze komunistov Hrvaške.

V tedanji federalni državi je hitro navezoval stike z liberalnimi intelektualci in leta 1979 postal namestnik republiškega ministra za znanost, tehnologijo in informatiko. Kot izvršni sekretar ter nato član predsedstva ZKH je v osemdesetih letih pripadal liberalnemu krilu tedanje edine politične stranke. V tem času je svoje delo posvetil prehodu iz enostrankarskega v večstrankarski sistem in preoblikovanju družbene lastnine v zasebno.

Celestin Sardelić je s svojimi liberalnim razmišljanjem odločilno pripomogel pri pripravah na prve večstrankarske volitve na Hrvaškem. Še bolj pa je zaslovel leta 1989, na

pa do danes so z njim s politične scene izginili tudi vsi pripadniki liberalne struje.

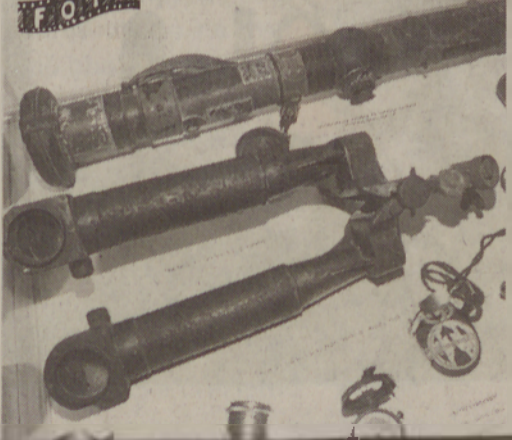
Kako je bilo v zadnjih letih njegovega političnega partijskega delovanje, je izdal le avtorju knjige Banket na Hrvaškem. Raje kot da bi se odzival vabilom raznih strank, je ustanovil in se zaposlil v zasebnem podjetju Coning. Celestin Sardelić je sedaj hrvaški veleposlanik v Sloveniji in na tej funkciji je zamenjal Ivico Moštruka.

Danes se poleg politike, ko mu dopušča čas, ukvarja še s športom, če že ne aktivno pa z dušo, saj je bil dolgoletni vaterpolski funkcionar v času največjih uspehov zagrebske Mladosti in predsednik jugoslovanske vaterpolske zveze.

V Prekmurje, v rojstni kraj svoje mame Suhi Vrh, bo še prišel, ob slovesu na obisku v hrvaškem veleposlaništvu pa nam je obljubil, da bo to z veseljem storil že letos.

Štefan Vojmir Celec

FOTO Jure Zauneker



OD NORMANDIJE



PETER NOVAK, Beltinčan v Lendavi, popotnik s srcem: Pred četrto stoletje sem s prijateljem Simonom prvič potoval po Franciji in takrat sem sklenil, da se bom vračal v to prijetno deželo. Tako letos potujem osmič z namenom, da ženi Katarini predstavim Normandijo in romantične gradove Loire.

Onstran Pariza proti Atlantiku valovi čudovita zimezelena pokrajina; nebo je pretežno zastrto s svinčeno sivimi atlantskimi oblaki in vedno vleče sapa, ki zna nenadoma preiti v močne sunke; in že se vlije iz deževnih oblakov. V skritih vasicah z majhnimi kamnitimi hišami in hrastovimi podboji živijo pod obronki vzpetin kleni Normandijci, ki so tu že od devetega stoletja in kljubujejo navidez ne preveč prijazni naravi; znajo delati cenjene sire, kot je CAMEMBERT in jabolčnik CIDRE pa žganje KALVADOS, katerega so včasih dajali otrokom za boljši spanec. Dežela je zaradi burne preteklosti, nazadnje invazija zaveznikov, razvila svojstveno kulturo; nenazadnje pa sta tukaj živela sodobnika - impresionist MONET in pisatelj FLAUBERT, nedvoumno zaslužna, da ima danes pokrajina svojo prepoznavnost. V nekdanji srednjeveški prestolnici ROUEN stoji spomenik narodni junakinji IVANI ORLEANSKI, osvoboditeljici, ki so jo Angleži ujeli in jo prav tu na grmadi sezgali.

MONT ST. MICHEL, cerkev in samostan na skali, sta najčistejši primer cerkvene gotske in romanske arhitekture. Legenda pravi, da je Aubert, škof iz Avranches, načrtoval kapelo po navodilih, ki mu jih je med videnjem dal nadangel Mihael.



Muzej umetnosti v Ruenu – slika prikazuje sezég Device Orleanske na grmadi.



Gotska katedrala Notre Damm v Ruenu, spredaj trg Vieux marche, kjer so 30. maja 1431 na grmadi sezgali Devico Orleansko.



Mračna ozka ulica v Ruenu, ki je kljubovala mirnim in nemirnim časom skozi stoletja.

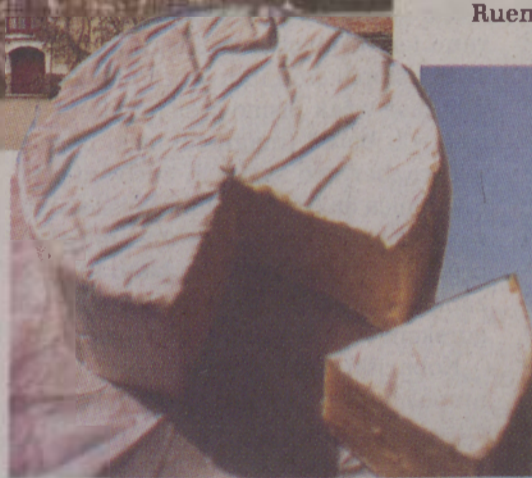
Meščanska hiša iz desetega stoletja v Ruenu.



Podruželske normandijske hiše s predalčastimi pročelji.



Aristokratska kamnita hiša v predmestju CEANA.



Normandijski sir – ko izbirate camembert in ugotovljate, ali je zrel, odstranite skorjo in ga prebodite. Čim mehkejši je, boljši in pikantnejši bo. Najboljši je takrat, ko je znotraj popolnoma rumen in vam odteče z mize.

V ozadju grad CHAMBORD – zasnoval ga je italijanski arhitekt, po naročilu vladarja Franca I. v šestnajstem stoletju. Grad s 440 sobami je služil lovskim namenom, njegov gost pa je bil tudi Leonardo da Vinci.



Peščene plaže Atlantika, kjer se je začelo v noči iz 6. na 7. junij 1944 izkrcavanje zaveznikov.



DO LOARE

PROTI NORMADNIJI

Adrenalinska vožnja po notranji obvoznici Pariza je včasih pravi užitek. V transu se izmenjuje vidna scena iz trenutka v trenutek, občutek bliskovitega preskakovanje z enega voznega pasu na drugega, ko nikoli ne veš, če ti bodo prijele zavore, ti ledeni kri v žilah in nikoli ne veš, če si se pravočasno postavil na pravilni pas za zeleni izvoz. Za vse to pa si prikrajšan, če se zapelješ po Parizu v nedeljo zjutraj, ko Parižani še spijo. V pomladnem, umitem jutru sva krenila v družbi dolgih jutranjih senc po PHERIPHERIQU na severozahod v smeri Rouen. Vožnja ob pariški reki Seni je bila prijetna. Pomladna svežina se tu zavleče v pozno poletje in bližina Atlantika tu niti v poznem poletju ne dopusti neznosne vročine. Rejene krave in neostrižene ovce, med katerimi poskakujejo beli jagenjčki, dajejo tej vetrovni pokrajini živahni pečat. V srednjeveško prestolnico sva prispela točno opoldan. Nobenega problema ni bilo dobiti parkirni prostor. Na rahli vzpetini nad Seno se okrog romansko gotske katedrale vijejo ozke uličice z visokimi lesenimi hišami iz srednjega veka. Vieux Marche je stari trg okrog katedrale, kjer ti prijazni domačini rade volje postrežejo z želenimi informacijami. Ko sva vstopala v katedralo, so naju celo opozorili, da sva zamudila mašo. In res, ko vstopiš skozi tisočletna vrata pod kamnite rebraste oboke in ko zagrmijo orgle, te spreleti srh po celem telesu. Negibno sva obstala in poslušala mašo v francoščini; tako niti nihče ni opazil, da sva tujca. Pogled nama je uhajal na barvne vitraže gotskih oken in pod hladne kamnite oboke, ki že celo tisočletje kljubujejo času in bdijo nad novimi generacijami obiskovalcev. V starem mestnem jedru, ki ga marljivo obnavljajo, so še zmeraj opazne posledice bombardiranja iz zadnje vojne. Po sprehodu po ozkih ulicah, med starimi lesenimi hišami mimo prav tako stare tržnice, kjer ženice vrešče ponujajo sir in zelenjavo, sva si privoščila pravo normandijsko kosilo in ga zalila z dobrim jabolčnikom, katerega bi pa vseeno rade volje zamenjal za vrček rdečega Cote de Rohn.

NA PEŠČENIH SIPINAH ATLANTIKA

Ko si blizu oceana, te zmeraj neka nevidna sila vleče naprej; tokrat naju je vleklo na cvetlično obalo, kot ji rečejo Francozi - v mesteci Trouville in Deauville. Vonj po školjkah nama je dal slutiti, da sva blizu morja. Vrtela sva se po krožiščih (rondojih) in občudovala bujne cvetlične vrtove in lepo urejene zelenice. Verjetno

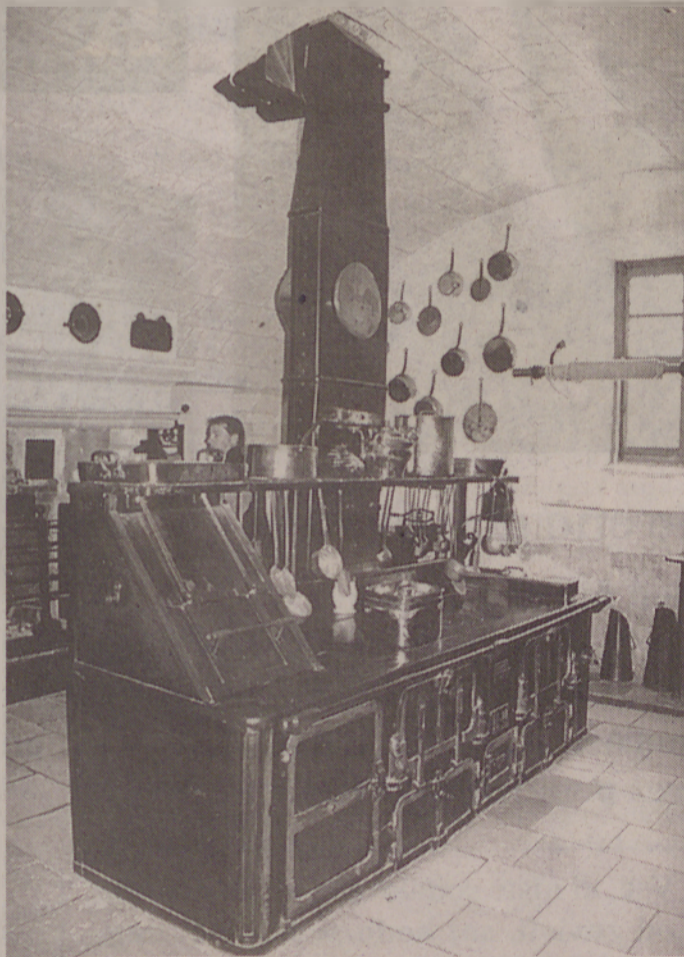
ni naključje, da je rondo romanska, če že ne celo francoska beseda. Tu dobi popotnik pravi občutek estetske skladnosti prometnice z okoljem, ko zapelješ v rondo, se ti v krogu zvrsti slika čudovite okolice, ki jo lahko občuduješ. Pri nas je to malo drugače: paziti moraš na nevarno visoke robnike in na vsiljive dirkače, ki te v trenutku povozijo! Dosegla sva težko pričakovano obalo in se sprehodila med naključnimi sprehajalci in konjeniki. Na vsakem koraku se zlahka opazi, da je tu natančno pred 55 leti napočil dan D, ko so zavezniki po hudih bojih končno uspeli. Na te dogodke spominjajo številni muzeji in spomeniki na čast bojevnikom zmagovite koalicije.

V DEŽELI SIRA IN JABOLČNIKA

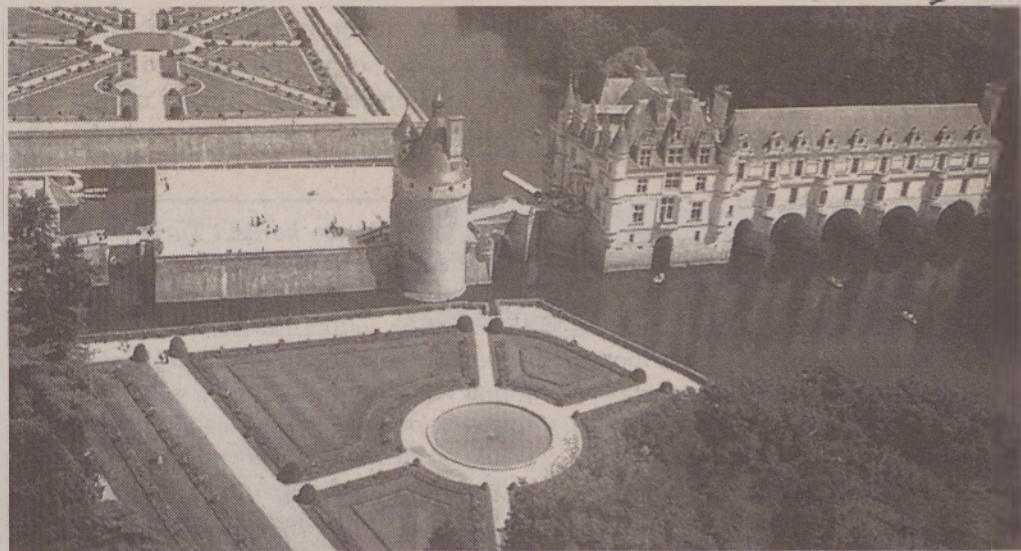
Zaradi obvozov sva po naključju prečkala pokrajino Auge in se tako po ozki cesti med jablanovim drevoredom znašla pred vasico Camembert. Črne kamnite hišice z visokimi opečnatimi strehami, okrašene s hrastovimi podboji vrat in oken so se počasi pogrezale v pomladni mrak.

Iz črnega zvonika, ki je bdel nad vasjo, so se slišali udarci kladiva, ki je pravkar odbilo deveto uro. Na obronkih vasi, nad prvimi hišami, so site kravice polegale pod košate hrastiče in leno prežvekovale. Ustavila sva se v prvi gostilni in v izbi ob tlečem odprtem ognjišču našla primerno mizico. Težko je opisati, kako se prileže počitek ob tlečem kaminu po celodnevem naporu.

Če si ljubitelj sirov, se ti ni potrebno posebej naprezati, da bi izbral pravi menu. Lahko izbereš pokušnjo ali pa sirov desert in kar smejal se nama je, ko je *garçon* (natakar) postavil na mizo velik pladenj z dvajset vrstami sira in potem si samo modro kazal, katerega



Kuhinja v gradu CHENONCHEAU iz 17. stoletja - dokaz, da so že takrat gojili visoko kulinarčno kulturo, pestrost pa je prinesla poroka Katarine MEDICI na francoski dvor, ki je pripeljala s seboj kuharje in cele vozove italijanskih začimb.



Eleganten gradič CHENONCHEAU (šenošo) ali damski grad se z loki pne čez reko Chere in je najlepše opremljen in ohranjen, s pripadajočimi cvetličnimi vrtovi.

še; in takrat dobijo lačne oči neverjetne razsežnosti, čemur se pozneje želodec upira.

Spomnil sem se znankinih nasvetov iz Pariza, da je pravi camembert rumen in mehak, da ti odteče z mize, z oznako *au lait cru* (nepastelizirano mleko); in prav tu je težava, saj ga fanatiki EU nameravajo prepovedati, zaradi tega pa tega ... Skratka, za ljubitelje sira so to res božanski okusi, katere pa po mojem okusu pokvari jabolčnik, ki slovi kot normandijsko vino.



Tržnica v Toursu, kjer je pokopan sveti Martin - niso se izneverili Martinovi tradiciji.

GORA SVETEGA MIHAELA

Po dobro prespani noči in po dvojnem angleškem čaju z antibiotikom, še zmeraj me je namreč pestil prehlad, ki sem ga prinesel zdoma, sva drvela po lepi avtocesti proti zalivu Saint Malo. Vreme se je kujalo. Iz izkušenj vem, da ko veter začne slabeti, je na vrsti dež. Ker tu oblakov nikoli ne manjka, se je tako tudi zgodilo. Rahlo sem postajal nervozen, ker sem uvidel, da z lepim vremenom na Mont Saint Michele ne bo nič. Liti je začelo kot iz škafo, tako da je Katarina začela brskati za dežniki, kar me je spravljal še v večji obup. Po ozkih cestah sva se bližala granitnemu otoku, na katerem stojita znameniti samostan in katedrala svetega Mihaela.

Na vrhu 157 metrov visokega zvonika je kip svetega Mihaela z zlatim mečem v roki, ki zre proti Bretoniji. Zaradi nizkih oblakov nisva videla midva njega ne on Bretonije. Otok je povezan le z nasipom, okrog pa je blato in živi pesek. Jutro je prineslo drugo sliko: blato je zalilo plimovanje morja, da se je vse lesketalo v zlato rumenih barvah.

Razlika med plimo in oseko doseže tukaj do petnajst metrov. Za obzidjem te čudežne gore, ki je v preteklosti kljubovala angleškim zavojevalcem, se vijejo ozke uličice z ljubkimi restavracijami in trgovinami.

Znamenito točko sva zapuščala v prepričanju, da se je izplačalo tukaj prenočiti in tako doživeti podobo deževnega večera in podobo umitega jutra, kot so to znali naslikati Monet, Boudin in Cezanne.

GRADOVI LOARE

Z valovite Normandije sva se spustila naravnost proti široki Loari, ki se počasi vije med blatnimi bregovi in otočki. V svojih nedrih skriva renesančne gradove, obdane z gozdovi in vrtovi, kar potrjuje, da je to res vrt Francije. Grad CHAMBORD je največja; stoji sredi lovskega rezervata, sicer pa je bil zamišljen kot lovska kočja, zato znotraj ni dosti videti, od zunaj pa je veličastna mojstrovina. Obdan je s kanalom in prostranimi travniki, na katerih sodobni vitezi prikazujejo jahalne veščine. CHENONCHEAU (šenošo), pravijo mu tudi damski grad, ker so njegovo gradnjo nadzorovale vladarice, je izredno

eleganten in se v lokih pne čez reko Cher.

Nedavno so ti gradovi služili svojemu namenu, danes pa so turistična atrakcija mogočne dežele. Tu se križajo zahtevni turisti z vsega sveta in Francozi to znajo dobro izkoristiti. Po ogledu in daljšem sprehodu po geometrično urejenih zelenicah se ti začne oglašati želodec. Chenoncheaux je vas poleg katere stoji grad, z razliko da se piše na koncu z x.

Važno je, da je tu velika kulinarčna ponudba in mislim, da sva izbrala pravo mesto za okrepčilo. Solato sva naročila nazadnje, dobila pa sva jo najprej; in dokler je ne poješ, ne strežejo naprej, šele potem sva se spomnila, da je solata začetna jed. Prepričala sva se, da je francoska kuhinja prava, izbrano meso, dosti zelenjave na koncu sirov desert, vse skupaj pa se zalije s kozarcem rdečega, belega ali pa z eviano. V primerjavi z Italijo so v Franciji obilnejši obroki za isto ceno. Okrepčana z dobrotami sva sklenila, da kreneva od tu proti LURDU, pod zasnežene Pireneje in od tam prek tople Provanse in Azurne obale proti domu.

Po bitki pri Mohaču so Turki udarili na sever in pustošili tudi v Prekmurju. Poročilo iz leta 1579 pravi, da so po bitki pri Mohaču (1526) Turki opustošili vas Rankovce. Ljudje si dolgo niso mogli opomoči; kot je razvidno iz urbarja, vse do leta 1541, ko so bile v vasi le tri družine.

Turški teror se je povečal predvsem po 21. oktobru 1600, ko je padla mejna trdnjava Velika Kaniža. Turki so močno utrdili tamkajšnji grad in iz njega skoraj 100 let strahovali bližnjo in daljno okolico. Vasi so morale plačevati davke in vsako leto še posebej od dati paši v Kaniži po 100 takratnih forintov. Obstaja listina z naslovom **Število odvedenih sužnjev z območja turniške prazupnije za časa svetega miru**, katera govori o ljudeh, ki so jih Turki odpeljali v sužnost leta 1626. Oglejmo si samo nekaj primerov.

Iz Polane so odgnali: Mateja, sina Štefana Szaboja, Franca, sina Jurija Polanščaka in njegovega hlapca Martina; Heleno, hčerko Marka Polanščaka; Jurija, sina Štefana Domše, Jurija, sina Valentina Polanščaka in Štefana, njegovoega hlapca.

Iz Črenšovca so odgnali: deklo Martina Žizke, ženo Petra Čergola in z njo štiri člane družine; Ženo Ivana Žizka in z njo pet članov družine.

Z Bistric so odgnali: Blaža Ščapa in z njim pet članov družine; Jakoba Petkoviča in z njim tri člane družine; Jakoba Rigla in dva člana družine; Martina Bedernjaka so pobili, odpeljali pa ženo s petimi člani družine.

Iz Polane Mateja, sina Valentina Hozjana,

19. maja 1641 so kaniški Turki plenili v Dokležovju in 22 ljudi odvedli v sužnost, štiri ljudi pa so razsekali. Raci (Turki = Srbi, Rascius!) iz Velike Kaniže so junija 1640 odvedli v sužnost tri ljudi iz Valptovega mlina v Sebeborcih. Na bregu v Vaneči so 11. avgusta ponoči ubili enega podložnika, enega pa so odplejali v ujetništvo.

Turki so grozili tudi vasem okoli Sobote. Imeli so namen požgati Rakičan, Soboto in Martjance ter izropati druge bližnje vasi. Vojske, ki bi se Turkom uprla, ni bilo, zato je Blaž Temlin prosil grofa Adama Bathyanijija, naj pošlje v Soboto in Martjance 200 pešcev – vojakov.

23. julija 1641 so pridrli Turki iz Kaniže z veliko vojsko v bližino gradu v Gornji Lendavi (Grad). V Radovcih, Poznanovcih in v Kovačevcih so ropali in veliko ljudi odpeljali v sužnost. V Poznanovcih ni ostalo v vasi več kot 10 ljudi.

Avgusta 1641 so se iz Kaniže vrnili ujetniki in potrdili govorice, da Turki nameravajo napasti Rakičan, Soboto in Martjance. V gradu v Soboti je bilo samo deset branilcev, zato je bil strah pred Turki toliko večji.

Leta 1643 je bila vas Tešanovci v prepiru s Kanižo. Turki so vas napadli in je v celoti

VELIKI FINALE VELIKE ESTETSKE PENAKCIJE!!!

GLASUJTE ZA NAJLEPŠE NOGE POMURJA!

Pred vami leži (stoji, sedi) še šest dolgonogih finalistk. Glasujte za noge (oprostite, za njihove lastnice) od G do L. Na dopisnico napišite le črko (G, H, I, J, K in L) in jo pošljite na naš naslov: Agencija VENERA, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota s pripisom »ZA NAJNOGE POMURJA«



Še eno glasovanje!

Med fotografije lepih nogic, se je prikradla ena, ki v tej "družbi" nima kaj iskati. Vsi tisti, ki jo boste opazili, nam lahko to sporočite. Vaše sporočilo bo še enkrat romalo v boben in mi bomo še enkrat podarili nagrado...

Vse, ki niste sodelovale(-i), pa pokajte od zavisti, saj bodo sodelujoči nagrajeni. Najlepše noge pa seveda posebej, pokrovitelj je namreč podjetje REBEL iz MURSKÉ SOBOTE s številnimi trgovinami po vsej Sloveniji.

Turška oblast v Prekmurju



Marto, hčer Ivana Trajbarja; Sijarta iz Odranec pa so pobili.

Odkupi iz turškega suženjstva

Brez odkupnine Turki niso hoteli nikogar izpustiti iz ujetništva. Odkupnina za mlinarjevo ženo in dva otroka iz Sebeborca je znašala 130 mernikov pšenice, 100 mernikov rži, 26 mernikov ajde in 6 mernikov ovsa. Leta 1641 je bilo iz turškega suženjstva odkupljenih več ljudi iz Puconec, Mlajtinec (Mladetinec), Rakičana, Kupšinec in Vadarrec. Da bi jih odkupili, je bilo treba plačati štiri tisoč tolarjev (tedanjih). Polovico vsote je dal Martin Lipič. Puconce in Polano je vzele v varstvo žena grofa Adama Bathyanijija in izplačala Janezu Tratnjeku petsto forintov. Da bi si pridobili naklonjenost Turkov, so Martjančani poslali v Kanižo maslo in cesarjev denar.

Turški napadi in ropanja v Gornjem Prekmurju

Po letu 1640 je prišel pod turško oblast tudi gornji del Prekmurja. Če katera vas ni plačevala Turkom davka, so tam več ropali.

Spomladi leta 1637 so Turki ujeli in odpeljali v sužnost Petra Baloga in glavnega slugo soboškega grofa Dionizija Szechija. Naslednjo jesen je dospelo 12 ali 13 turških konjenikov v okolico Sobote. Iz Tešanovca so odpeljali v ujetništvo dva podložnika -kovača, še prej pa so požgali njuno seno.

pogorela. Tisto leto so grofje vaščanom oprostili davke, da so si lahko popravili oziroma zgradili hiše.

Vasi Lemerje in Predanovci sta bili podložni Turkom. Vsak podložnik iz Lemerja je poslal v Kanižo en bokal (pint) masla.

Pri ropanju Turki niso prizanesli niti otrokom. Iz Martjanec so jih precej odvedli v ujetništvo.

Avgusta 1643 so Turki uresničili del grožnje. Velika turška pehota, tri tisoč vojakov, je napadlo in izropalo vse dele Martjanec.

Bodonci so bili pod turško oblastjo od leta 1640. Plačevali so davek Agi Chyarnadu in hodili na delo v Kanižo. Kljub temu je avgusta 1643 sam Aga šel z več Turki v Bodonce. Osem otrok so odvedli v sužnost, enega človeka pa so razsekali. Vse hiše v vasi so razrusili. Štiri otroke so izpustili brez odkupnine, ostale štiri pa so izpustili za tisoč sto tolarjev. Po povratku so Turki izropali še Nemčavce, ki niso hoteli v Kanižo plačevati davka.

Zanimivo je, da Lendave Turki niso mogli zavzeti. Državni zbor je leta 1601 naročil, da se Lendava močno utrdi in naj bo kot mejna trdnjava dobro oskrbljena tako z vojsko kot s strelivom. Najhujši napad je Lendava doživela leta 1603, ko se je 6000 Turkov vračalo s pohoda po Štajerski proti Kaniži. Iz Radgone so mimo Sobote, Bogojine in Radmožanec šli nad Lendavo. Vnel se je silovit spopad, v katerem je umrl tudi kapetan Hadik. Povzeto iz knjige I. Zelka Zgodovina Prekmurja

Jekleni ptič pristal v Serdici

Milan Gaber iz Sv. Jurija 12. nam je poslal zanimivo fotografijo in lep zapis o pristanku letala v Serdici. Fotografija je zanimiva tudi zato, ker navedeni dogodek ni zabeležen v knjigi Janeza Mataja *Letala nad Prekmurjem 1894-1945*, kjer so sicer tozadevni podatki skrbno zbrani in zapisani. Gabrov zapis objavljamo v celoti.

Pisalo se je leto 1941. Srdi meseca novembra so se krajanji vasic Serdice, Sotine in Nuskove pripravljali na nemirno zimo, ko so med dopedanskim snežnim neurjem in grmenjem zaslišali v zraku močno tuljenje in ropotanje letalskega motorja. Stari vaški očanci so stikali glave in si dejali: »Tou nikaj nede dobroga, bog pomagaj, znonkar se mij tuj v bojni znajdemo!«

Vendar ni bilo tako hudo, čeprav so nekateri od njih prvič v življenju od blizu slišali in videli letalo. Posadka

nemškega tovornega letala »Junkers 32« je namreč med hudim snežnim metežem in neurjem izgubila orientacijo in iskala primerno mesto za prisilni pristanek.

Letalo je po nekaj krogih nad omenjenimi vasmis pristalo med »Središkimi dugimi njivami« in »Nuskovskimi rajsi«. Takoj po pristanku se je na varni razdalji zbralo staro in mlado ter z nezaupanjem zrl v poročnika in dva vojaka Hitlerjeve nemške Luftwaffe, ki so izstopili iz letala in mislili, da so v Avstriji. Vsi zbrani so se otepali

odgovorov, čeprav je vsak drugi govoril nemško. Prvi »junak«, ki je spregovoril s posadko, je bila ženska, in sicer Irena Lang - Iloška, ki je bila ravno takrat na dopustu iz Nemčije, kjer je delala. Ona je dala prve podatke posadki, kje se nahaja. Posadka je prenočila in se hranila pri serdiškem mlinarju Farteku, medtem pa so letalo stražili madžarski »štondarji« (žandarji).

Drugi dan zjutraj v lepem vremenu je nemški poročnik prosil ljudi, da so pomagali obrniti rep letala v smer,

katero je prej označil, in po dveh urah segrevanja motorjev je le-to okoli 11.00 ure s strašnim tuljenjem motorjev in piša propelerjev vzletelo nad vrhami ob Ledavi pri Langu (Rumplnu po domače), naredilo krog, pilot je pomahal zbrani množici ljudi s krili, in odletelo proti Avstriji.

Od dogodka je ostala pomendrana jesenska setev in za kakšen dan govoric. Oškodovani vaščani pa so dejali: »Vej pa te naj ostane koak je, ka smo bar eden den meli eroplan v ves!«

Kdo pa so ti mladi fantje?



Kdo jih pozna?

Slavko Domonkoš iz Kupšinec 27 nam je prinesel fotografijo treh, nadvse lepih poročnih parov. Fotografijo je našel davnega leta 1977 v Gornjih Petrovcih.

Ležala je nedaleč od trgovine, ob glavni cesti Hodoš-M. Sobota. Če kdo kaj ve o fotografiji ali pa jo celo pogreša, naj javi uredništvu. Slavko mu bo fotografijo vrnil, mi pa, če se bo strinjal, objavili podatke ali zgodbo o srečnih ljudeh, ki so se tako lepo postavili pred objektiv neznanega fotografa.



Od 26. julija do 30. avgusta

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN
(21. III. - 20. IV.)
Sprva umirjeno, težave se lahko pojavijo okoli polne lune 4. ali 5. avgusta, ko se bodo lahko izpostavile težave tudi na relaciji dom - družina. Morda bodo vpletena celo dramatična čustva. Razmislite, kaj vam je pomembnejše, toda pripravite se na to, da bistvene odločitve ne boste mogli sprejeti do 22. avgusta. Po tem datumu se bo začelo jasni in odtelej bo vse lažje! Vaše družabno življenje bo veselo in pestro.

BIK
(21. IV. - 21. V.)
Začetni dnevi meseca so zelo naklonjeni tistim, ki so rojeni po 15. maju, toda po 5. avgustu se bodo razmere spremenile in življenje bo steklo po utečenih tirih ... Značilna problematika bo ves mesec denar, ki mu boste morali posvečati še posebno skrb okoli 16. avgusta. Nadaljevanje meseca pa bo lepo, še zlasti za rojene aprila. V družini mir in sreča, pri prijateljih zaupanje.

DVOJČKA
(22. V. - 21. VI.)
Vi se v tem mesecu res ne boste dolgočasili, saj vas čaka cel kup presenečenj! Nekatera bodo prijetna, druga pa tudi ne. No, glede na to, da v vaše znamenje prihaja Venera, vladarica ljubezni, lepote in vsega, kar je prikupno, veselo in romantično, vam zabave očitno ne bo manjkalo. Veselje vam lahko pokvari neka prepirljiva oseba ali neugodna situacija.

RAK
(22. VI. - 22. VII.)
Polna luna, ki bo nastopila 4. avgusta, bo izpostavila morebitno problematiko v vašem partnerskem odnosu. Ne razbijajte porcelana ... Ko se boste umirili, boste zapluli v zelo lepo poletje! Pričelo se bo kmalu po 13., ko bo v vaše znamenje vstopil Jupiter - planet izobilja in sreče. Morda se pojavi priložnost za boljši zaslužek ali dolgo potovanje. Vsi Raki boste v drugi polovici meseca zelo zgovorni ali pa boste veliko potovali.

LEV
(23. VII. - 22. VIII.)
Zelo živahen in vesel mesec! Veliko energije boste vlagali v šport, divjo zabavo in eksotične avanture. Skratka, razživeli se boste do konca! No, takšne bodo vsaj vaše skrite želje, in dobro bi bilo, če jih poskušate uresničiti ... Pestro bo tudi vaše družabno življenje, še posebno po 6. juliju. V drugi polovici meseca boste iskali skrite koticke. Okoli 16. avgusta bo vaše življenje razburljivo, nepredvidljivo, morda usodno.

DEVICA
(23. VIII. - 22. IX.)
Radi imate mirno in urejeno življenje, toda tale mesec bo nekaj čisto drugega. Pripravite se na »veselico«, toda takšne vrste, ki vam lahko načne živce! Razgibana bo posebno prva desetina meseca, po 13. avgustu pa lahko pričakujete nekaj več miru. Vsaj notranjega, kajti okrog vas bo še naprej živo! V ljubezni vam preti nekaj nezadovoljstva, vendar boste v drugi polovici meseca našli mir in srečo na več področjih.

TEHTNICA
(23. IX. - 22. X.)
Po dolgotrajni umirjenosti, ki vas je skorajda zazibala v spanec, se bo po 7. avgustu začelo obdobje povečane sproščenosti, živahnosti, družabnosti ... Več se boste gibali ali potovali. Res je sicer, da bo vaša samozavest do 25. avgusta večkrat na preizkušnji, saj bodo razmere v partnerstvu in na sploh v vašem okolju negotove. Spremembe se bodo pričele po 20., vzporedno z njimi bo rasla vaša samozavest.

ŠKORPIJON
(23. X. - 21. XI.)
Zazrti ste v svetlo prihodnost in želite si osvojiti daljave in širjave ... Najraje bi poleteli - morda z jadralnim padalom? Vsa kršne norčije vam bodo hodile po glavi ves avgust, na trdna tla boste morda stopili šele po 23., toda druga polovica meseca vam je tudi realno gledano precej bolj naklonjena od prve. Pričakujete lahko znatno izboljšanje položaja - morda v službi, družbi, z denarjem ...

STRELEC
(22. XI. - 21. XII.)
Dinamičen in razburljiv mesec! Mars v vašem znamenju vas bo spodbujal k povečanim aktivnostim. Karkoli, samo da bo »akcija«. Bodite za vsak primer previdni, kajti nesreča nikoli ne počiva. Ljubezen! Nekaj težav v ljubezni, partnerstvih ali prijateljstvih lahko vsi pričakujete med 14. in 20. avgustom. Vmes lahko pride ljubosumje ... Malo smole boste imeli ves mesec tisti, ki ste rojeni okoli 3. decembra.

KOZOROG
(22. XII. - 20. I.)
Kar pravi mesec za dopust, saj boste brez energije in najbrž že komaj čakate, da si odpočijete... Boriti se boste morali s strahovi, da vam nekdo rovavi za hrbtom. Ta občutek vas morda spremlja že dlje časa in ste se nanj že navadili? Brezvoljnost je lahko problem celega meseca, zato načrtujte, da ga kar najbolj lagodne preživite...

VODNAR
(21. I. - 19. II.)
Srečen mesec! Dobili boste svobodo, po kateri hrepenite, in se razdajali na vse strani: med prijatelje, znance, sorodnike, otroke... Na romantičnem področju vas čakajo prav lepa presenečenja! Ljubezenska zveza tega avgusta dne bo kazala da gre za trajno ... Morda pa se celo odločite za skupno življenje s partnerjem ... Potreba po resnosti na tem področju vas lahko vodi v odločitve, ki bodo imele daljnosežne posledice.

RIBI
(20. II. - 20. III.)
Prihaja bolj umirjeno obdobje, no, vsaj začelo se bo in potem bo tako rekoč vsak dan lepše, do septembra ... 13. vstopi Jupiter v Raka, to boste občutili kot nenaden notranji mir in morda celo zunanje blagostanje. Če ste rojeni v dnehi okoli 1. ali 6. marca, boste ves mesec pod vplivom Saturna in Marsa, ki bosta od vas zahtevala dobro pripravljenost, sicer vas lahko pahneta v bolezen ali kakšno neprijetnost. Previdno!

Dobrodelnež Mandela

Njen naziv ji odpira vrata v svet visoke družbe in njenih družabnih prireditelj: Mandelova gostja Mapule Kgomongore, miss Južne Afrike.

Nelson Mandela je poklical in prišli so: Naomi Campbell, Ella Macpherson, bend U2 in še in še.

Na dobrodelni prireditvi za pomoč otrokom s cest v Barceloni, ki je bila mešanica modne revije in glasbenega festivala se je zbralo kar lepo število članov svetovne smetane.

Bono, pevec skupine U2, ki je nedavno postal četrtič očka, je med koncertom izjavil, da ne nosi sončnih očal, ker je to cool, ampak zato, ker ima od vina preveč rdeče oči.

Moda, ki so jo na Mandelovi prireditvi prikazali modeli s celega sveta, je bila obarvana v etnolooku in obogatena s slikarskimi dodatki.

Po nakupih

Tudi za jordansko kraljico Ranjo ne moremo reči, da živi v brezdelju. Potem ko je v Firencih sodelovala na dobrodelnem plesu, je naslednji dan navsezgodaj poletela v Pariz, kjer je v črtasti majici in okovičenih kavbojkah obiskala nekaj butikov. Kaj je kupila, ne vemo, je pa po štirih urah ponovno sedela v avionu.

Tokrat je bil smer poleta London in nova dobrodelna prireditelj.

Spremljala sta jo prijateljica in seveda telesni stražar.



Ni ji več do avantur

Pravijo, da se je dedinja Hiltonovega bogastva Paris Hilton zresnila. Po burni zvezi z Leom di Caprijem in takoj nato z rapperjem P. Diddyjem je, po njenih besedah, končno našla tisto, kar je iskala. Novi izbranec je maneken pri kreatorski firmi Tommy-Hilfiger Jason Shaw, ki ni samo lep in marljiv, temveč tudi izobražen.

Dedinja Paris Hilton in maneken Jason Shaw na dobrodelni prireditvi za obolele za aidsom v Londonu.

Kot mlajša sestra

Pred petimi leti je Madonna (42) vzela pod svoje okrilje takrat še mlado in perspektivno igralko (Shakespearjeva ljubezen) Gwyneth Paltrow (28). Danes sta nerazdružljivi prijateljici. Gwyneth jo spremlja na koncertih; če je treba, ji popazi na otroka, skupaj hodita po nakupih in tudi zabavah. Pred petimi leti je Gwyneth, skupaj s takratnim prijateljem Bradom Pittom fotografirala paparazzo, golo seveda, in posnetke objavila v reviji US_Presse. Lahko bi nastal škandal, vendar je takrat vmes posegla Madonna in pomirila strasti, da ni prišlo do tožbe.



Turistki v Parizu. Gwyneth jo spremljala Madono na koncertu v Parizu. Naslednji dan sta nakupovali, zvečer pa sodelovali na party, ki jo je pripravila nova Mc Cartneyeva prijateljica Stella.

Dekle meseca

Je naša soseda Barbara Valčić. Nekoč bi rekli, da je Bosanka, zdaj moramo povedati, bosanska Hrvatica, doma iz Teslića. Rada bi postala pevka in se, kot pravi, uvrstila v prvo estradno ligo. Nima rada ljudi, ki jo ocenjujejo le po izgledu. Mi jo po izgledu ocenjujemo kar dobro in upamo, da nas ima kljub vsemu rada.



Slovenija je dobila slovensko pokveko

... pardon, slovensko popevko 2001 in nič presenetljivega ni, da je to pesem Prva ljubezen v izvedbi Foxy teens.

Pravzaprav bi moralo biti letos na festivalu povsem drugače. Ker se je do letos dogajalo vedno to, da so zmagovali najstniški idoli ali debitanti in ker je zaradi tega iz leta v leto upadala udeležba že renomiranih estradnikov, so se za letošnjo Slovensko popevko odločili pripraviti poseben festival, na katerega ne bi prihajali debitanti iz Orionovih oddaj. Ker pa je na slovenski glasbeni sceni vedno pomembnejše



Srečne Foxy teens, ki bi se jim poleg učnih ur petja prilegla tudi kakšna iz olike.

zakulisje, se je tudi tokrat skuhalo tisto, kar se je moralo, in Slovenska popevka je dobila tisto, kar je komisija izbrala – zmagovalno pesem z obupno interpretacijo; koreografijo, ki na tak festival ne sodi in seveda s pomočjo telefonskega glasovanja, ki je očitno zgoljufan, da o neprimernem vedenju zmagovalnih deklet in njihovem naskakovanju Ljubljanske županje in dirigenta Mojmirja Sepeta sploh ne zgublamo besed.

Zdaj se seveda vsi sprašujejo, kako je do tega sploh lahko prišlo. Odgovor je sicer preprost, a po toči zvoniti je prepozno – namesto da bi komisija že v izboru izločila pesem, ki nikakor ni ustrezala merilom popevke, so jo zaradi nerazložljivih vzrokov sprejeli. Širijo se tudi govorice, da so organizatorji hoteli malce prikrojiti telefonsko glasovanje v prid pesmi Patrika Grebla, a jim je na zadnje spodletelo, ker so pač Foxy teens imele očitno boljše zveze oziroma boljši računalniški program za pošiljanje glasov. Tako je prišlo do razpleta, da je Slovenska popevka 2001 to, kar pač je.

Tudi druge strokovne nagrade so zelo vprašljive, kajti ista komisija, ki je sprejemala pesmi, je potem tudi izbirala in podeljevala strokovne nagrade. Prav gotovo v tem primeru objektivnost popolnoma od-

pade in se nagrade delijo po vzorcu zvez in poznanstev. Kako bo naslednje leto, ne ve nihče. Sploh pa ne ve nihče, ali bo naslednje leto festival kot tak še obstal.

Morda smo se iz letošnje prireditve kaj naučili in bo prihodnja Slovenska popevka vredna tega imena.



Nagrado za najboljšo interpretacijo je pobral Slavko Ivančič, ki je svojo nalogo sicer opravil korektno, a zdaleč ne najbolje.

Oto Pestner je kljub svoji odličnosti in svojemu jubileju, ki ga praznuje letos, ostal praznih rok. Upravičeno je bil slabe volje in upravičeno se ni udeležil zabave, ki je sledila prireditvi.



ODŠTEKANI TABUJEVCI

Skupina Tabu bo poletje preživela na koncertnih odrih, prosti čas pa bodo fantje in dekleta rezervirali za »izležavanje« in pitje piva. Vsi skupaj se bodo avgusta odpravili na otok Obonjan v bližini Šibenika, v študentsko kolonijo, vsem udeležencem pa bodo privoščili tudi koncert. Bobnar Primož je že nekaj časa v srečni zvezi voditeljico Videospotnic Jadranko Juras, a prisega, da to ne vpliva na pozicijo skupine na lestvici. Tabujevci bi se radi zahvalili vsem oboževalcem, ki jim na njihov Fan club pošiljajo darila in pisma.

Najnovejša popestritev koncertov je zamenjava instrumentov med člani skupine. Bobnar Primož – bas, klaviaturist Sandi – kitara, basist Iztok – bobni, kitarist Maco – klaviature, kitarist Marjan poje, pevka Nina – akustična kitara. Klub zamenjavi igrajo odlično, seveda

pa je na odru veliko smeha.

Tabuje boste lahko videli na vseh pomembnejših festivalih in prireditvah v Sloveniji: Piše se leto v Mariboru, Noč na Vrhnikih, Moto festival Lendava, Griže fest 2001, najbolj pa se veselijo, da bodo predskupina skupinam Living Colour in Fun lovin' criminals, na festivalu Rock Otočec.

Lahko pa jim pišete po elektronski ali navadni pošti na naslov:

Skupina-tabu@hotmail.com

Fan club

p. p. 40

3310 Žalec

VRAČAJO SE STARI MAČKI

Eden izmed njih je prav gotovo nepozabni Janez Bončina – Benč, ki je nesporno eden vodilnih avtorjev in izvajalcev slovenske in nekdanje jugoslovanske rock glasbe. Že sredi 60-ih je s Tomažem Domiceljem v skupini HELIONI opozoril nase, s skupino MLADI LEVI pa je ustvaril projekte, ki so pomenili začetek slovenskega pop rocka.

Z elitnimi jugoslovanskimi glasbeniki je leta 1974 osnoval skupino SEPTEMBER, njihova glasba, ki je združevala jazz in rock, pa je bila odmevna tudi v mednarodnem prostoru. September je bil neke vrste ambasador jugoslovanskega rocka v tujini; v obdobju 1976–1979 so gostovali v Sovjetski zvezi, Belgiji, Italiji, na Kubi, v Nemčiji, Franciji in nazadnje v ZDA, kjer so posneli svoj zadnji album.

Benč se je ponovno vrnil na glasbeno sceno s samostojnim albumom OB ŠANKU, nekaj let kasneje pa ustanovil zasedbo mladih glasbenikov, ki jo je poimenoval YUNK (kar pomeni JUNAKI NOČNE KRONIKE), ki je z ostrimi, kritičnimi besedili in prepričljivo izvedbo pri občinstvu naletela na izjemen odziv. Po dveh uspešnih albumih in dveh letih uspešnih koncertov je Janez Bončina – Benč zapustil skupino in se posvetil novim glasbenim raziskovanjem akustične glasbe.

Spet je sledilo nekaj let premora, ko se je naenkrat pojavil v glasbeni družbi SEDEM VELIČASTNIH, v kateri so sodelovali Janez Zmazek, Vlado Kreslin, Zoran Predin, Peter Lovšin, Aleksander Mežek, Tomaž Domicelj in Jani Kovačič.

In zdaj lahko rečemo, da je Benč spet vstal iz pepela in poletel na slovensko glasbeno nebo z albumom, ki nosi zelo iskren naslov DELO MI NE LEŽI, na katerem najdete deset povsem novih pesmi, ki izžarevajo veliko mero življenjskega optimizma, kar je Benču tako rekoč prirojeno. Glasba na novem albumu se opazno spogleduje s soulom in R&B, kar pomeni, da se »stari Mladi lev« vrača h koreninam svojega glasbenega ustvarjanja. Kako življenjska in duhovita so besedila, nam pričajo že naslovi pesmi: Mr. SOUL, VČERAJ SEM BIL V NEBESIH, DELO MI NE LEŽI, BUS ŠT. 3!, NE BOM SE ŽENIL, SEKSUALNO, ŠE VINO JE PIJANO, SVET MI VRAČA, KAR MU DAM, MOJ RAČUNALNIK, LAHKO ME SAM POTEGNEŠ ...

PO RADIU SE ROLA



FOLKROLA

FolkRola je štiričlanska skupina, ki je bila ustanovljena marca leta 2000 na Ravnah na Koroškem. Sestavljajo jo glasbeniki, ki so pri skupnih glasbenih projektih sodelovali že v osemdesetih letih, prodor pa jim je uspel s pesmijo Maruška, s katero je skupina najprej zmagala v oktobrski oddaji ORION. Zmaga na mesečni oddaji jim je prinesla tudi vstopnico v sam finale, ki jih je bogato nagradil. Prejeli so namreč nagrado za najboljšo besedilo in kot debitantska skupina si niso mogli želeti še kaj več.

Že na finale Orionja je skupina stopala odločno, saj so vedeli, da jih čaka še ena pomembna priložnost. Skupina FolkRola si je namreč za največjo nagrado za njihovo

dosedanje delo štela to, da jih je strokovna komisija uvrstila v finale festivala Slovenska popevka 2001. Že samo dejstvo, da so lahko stali ob boku z velikimi imeni slovenske estrade, jim je pomenilo več kot sama uvrstitev, sicer pa napovedujejo boljše uvrstitve za naslednje leto.

Glasba skupine FolkRola precej koketira z ruskimi narodnimi pesmimi, kar je njen recept za to, da gre glasba širšemu poslušalstvu bolj v ušesa.

No in da fante ni moč ustaviti, priča tudi to, da je tik pred izidom tudi njihov prvi samostojni album.

Tako se FolkRola ne bo rolala samo po radiu, pač pa se bo rolala tudi pri vas doma.





Ko smo živeli na Dolnji Bistrici, je nastala tudi tale fotografija. Jaz sem prva, z mano pa sta bila še sestra in brat. Fotografiral nas je seveda oče, ko smo nabirali rože v zaselku Bedjaj.

Pen Marija Tivadar

Bralci Péna se predstavljajo

iz Ljutomera – pričakuje

še nekaj lepega

- Starost: okrog Abrahamovih let
- Po horoskopu strelka
- Po poklicu fotografinja, sama sebe pa še ni fotografirala

- Kratek čas je bila Bistričanka, zdaj se ima za Prlečko
- Rada dobro je, z linijo pa nima težav in skrbi
- Nekdanji minister Smrkolj jo je prepoznal na bencinski črpalki
- Moški njenih sanj: je čisto v redu doma



Oče Štefan jem imel navado, da je skoraj vsako leto kam potoval in vzel s sabo enega ali dva svoja otroka. V Beograd, kjer je nastala tale fotografija, sem potovala z njim jaz.

Najraje bi govorila samo o mojem poklicnem delu, za katerega me je navdušil oče Štefan, ki je bil najprej zaposlen pri podjetju Fotolik Celje, zatem pa je delal kot zasebnik. Rada sem prihajala k njemu. Ugotovila sem, da je bil pri svojem delu natančen. Takšna poskušam biti tudi jaz.

Najprej delo v temnici

Rodila sem se v M. Soboti, naša družina pa je sicer nekaj časa živela na Dolnji Bistrici, od koder smo se potem preselili v Ljutomer. Tu se počutim sedaj že kot domačinka, skoraj kot prava Prlečka. Veliko časa preživim v lastnem fotostudiu, pogosto pa obiskujem tudi razne prireditve, poročne in druge slovesnosti, razne proslave in srečanja ter fotografiram. Čeprav je to moja služba, lahko rečem, da je ob enem tudi največji hobi. In če bi se še enkrat odločala, bi si spet izbrala poklic fotografinje. Po končani fotografski šoli v Ljubljani sem se sicer najprej zaposlila pri fotografskem mojstru Radu Gnezdi v Ljutomeru. Delala sem v glavnem v tem-



Jaz sem fotografirala veselo ženitvovanjsko družino pri farni cerkvi v Ljutomeru, nekdo pa je ob tem ujel mene. Takšni dogodki so zame skoraj vedno zelo prijetni.

nici. Zaupano mi je bilo retuširanje fotografij. To sem delala včasih do šest ur dnevno - pokrita s črnim platnom ob pultu za retuširanje. »Odpravljala« sem gube na obrazu, mozolje, podbradke in svetlobne napake, pri tem pa sem morala ohraniti osnovne poteze portretiranja. Po petih letih pa mi je uspelo odpreti zasebni atelje, sedaj že studio, tako da sem od takrat sama svoj mojster in delodajalec. Imela sem tudi več vajenk in rade volje sem prenašala nanje svoje izkušnje, znanje, skrivnosti. Imam tudi dva dobra sodelavca. Tudi sama sem se dodatno izobraževala na raznih seminarjih doma in v tujini. Med drugim sem članica APPI v Avstriji in predsednica Fotosekcije fotografov Pomurja.

Fotografija je ...

Moj delovni dan je zelo natrpan. Vedno mi primanjkuje čas. Včasih mi stranke pravijo, da ne bom imela časa niti umreti. No, jaz rada delam in razveselim se vsakega novega dne, da lahko uresničim tisto, o čemer razmišljam ponoči. Veselim se tudi mojih fotografij, ki so občasno objavljene v Vestniku oziroma prilogi Pen, saj sem vaša dolgoletna sodelavka in tudi naročnica domačega tednika. Sama sebe pa sicer še nisem fotografirala in prav zanima me, kakšna bom na posnetku Penovega sodelavca, ki me je nagovoril za tole predstavitev. Tako imam tudi priložnost povedati, kaj je zame fotografija. Je umetnost svetlobe in umetnost spomina; svetloba pa je vir

življenja in slutnja večnosti. Fotografija pove več kot tisoč besed. Ob njej se čas zaustavi.

Zgodilo se bo ...

S temi besedami bi najraje končala svojo pred-

stavitev, toda nagovorjena sem bila, da povedala še kaj več o sebi tudi z druge strani - kako živim, kaj me zanima poleg poklicnega dela, kakšne želje in načrte imam ... Pa naj razkrijem, da se rada hitro vozim s športnim avtomobilom, kjer je to možno, da rada dobro jem, najraje ribe škarpine, in da sploh ne pazim na linijo (na srečo se mi to skoraj ne pozna), da sem ob delu spoznala tudi



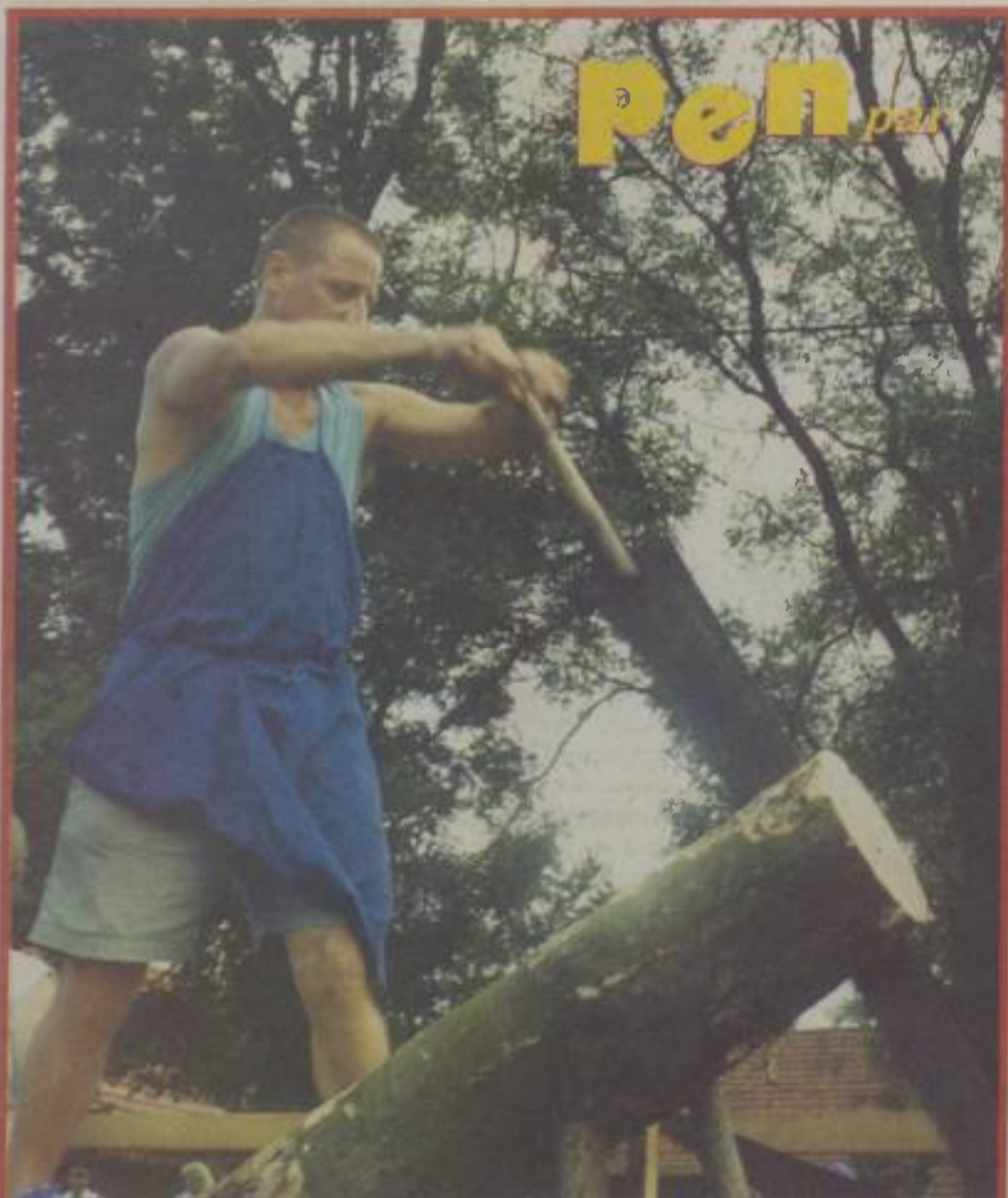
Ob delu sem spoznala tudi znanega pevca Oliverja Dragojeviča in se z njim celo fotografirala.

veliko uglednih ljudi, na primer predsednika države Kučana, nekdanjega kmetijskega ministra Smrkolja (prepoznal me je celo na neki bencinski črpalki v okolici Celja in me prijazno pozdravil), pevca Dragojeviča idr., da rada potujem, poslušam različno glasbo, se pogovarjam z ljudmi ... Imam občutek, da se mi bo zgodilo nekaj zelo prijetnega. Mogoče bo to potovanje v Avstralijo ali kam drugam, kamor me večkrat povabi kakšna stranka, ki je zadovoljna z mojimi fotografijami, mogoče bo kaj drugega lepega, veselega ...



Takole pa me je te dni ujel vaš sodelavec v mojem fotostudiju v Ljutomeru.

Jožef G. Bistriški



Policist Jože in deblo

Jože Filipič se je priženil na Veščico in brž ko se mu je porodila priložnost, je slekel svoje policijsko oblačilo, se opravil po kmečko ter si izbral za svoj par na vaških igrah deblo (brez pena) iz bližnjega gozda. Žagal ga je na dvoje in se pri tem veselo zabaval.

FOTO JOG